GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Abril-Maig 2025 núm. 832

Les Faixes, projecte de futur

Desestimat el recurs de l'ajuntament sobre la consulta
De tres anys de secada a la «normalitat»?
Bruna Clarà guanya l'Exporecerca Jove

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

Revista número 71

MODILIANUM REVISTA D'ESTUDIS DEL MOIANÉS

Tres generacions de cartes moianeses als Reis d'Orient
Albert Torras

Cent anys de l'accident de la comitiva d'Alfons XIII a Collsuspina
Miquel de la Bufa

La repressió franquista a Moià: les dones.
Elvira Permanyer i Sert

Ja a la venda a la Casa Rafel Casanova i a les llibreries!

www.modilianum.org

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ ABRIL-MAIG 2025 Any 79 núm. 832

EDITORIAL

Projectes de futur, condicionants del passat

Destaquem, en aquesta TOSCA, el projecte de Les Faixes, que ha requerit una modificació puntual del Pla General d'Ordenació. Tot i que inicialment es preveia l'obertura d'un carrer per al trànsit rodat entre el carrer de Santa Magdalena i la carretera de Manresa, s'ha decidit obrir-hi un passatge per a vianants, en el futur. En el nou edifici de Les Faixes hi ha programat un centre cultural de grans dimensions. Moià presenta un dèficit estructural en aquesta matèria, com aquesta revista ha posat de relleu a bastament, així com també ha assenyalat el desplaçament de les inversions del centre de la vila cap al sud, que condiciona l'activitat en el nucli històric.

Ni el projecte de Les Faixes ni el de Cal Comadran han fet emergir gaires desacords, en part per absència de plans d'usos detallats. En tot cas, tampoc no s'ha considerat si eren les inversions més necessàries i el fet que, malgrat disposar dels fons *Next Generation*, les aportacions de l'ajuntament són molt quantioses. Són actuacions, en tot cas, que, renovant-los, permetran noves oportunitats a uns equipaments que, en algun cas, hom havia plantejat d'enderrocar. El projecte de l'ampliació de l'escorxador i la planta de biogàs, en contrast, avança amb entrebancs. Alguns condicionants del passat podrien entorpir encara més el projecte i la Generalitat ja ha dit la darrera paraula sobre la necessitat de convocar la consulta, tombant els arguments del consistori municipal per frenar-la.

Aquestes inversions palesen que ja fa anys que l'Ajuntament de Moià disposa de musculatura financera per a abordar reptes que requereixen liquiditat. En fem esment de nou, mitjançant un comentari de Moià Deute. El més destacable és precisament la indiferència amb què s'ha acollit una sentència de començament de març que condemna per prevaricació administrativa l'exalcalde Montràs amb una pena d'inhabilitació. Com diu la mateixa nota de premsa, «resulta evident que el poble ja fa temps que ha girat full i ha perdut l'interès en aquest procés judicial patètic». El passat sempre es revisita des del present i, quinze anys després, pot ser útil tornar a donar veu als qui van protagonitzar aquells episodis, que marcaren un abans i un després en la política local.

Un altre tema que, per sort, «perdrà l'interès» és la secada. Aquest estiu s'encara amb optimisme, amb les pluges del mes de març. Ens fem nostres, però, tant les crides a la prudència en el consum com a la necessitat de prioritzar les inversions per a connectar les xarxes d'aigua de la comarca, a les quals ara l'Agència Catalana de l'Aigua podria donar allargues. En aquest cas, el perfet d'indicatiu és el temps per a referir-s'hi i no podem girar full d'un fet que ha condicionat i que tornarà a constrènyer el futur de la comarca.

ÍNDEX

Editorial	**3**
Vida municipal	**5**
La Generalitat desestima el recurs ... *J. Font*	5
Les Faixes i el seu entorn, un projecte de futur. *E. Altarriba*	6
El malson del deute enterrat al jutjat. *Moià Deute*	10
dankmemsmoia. *E. Altarriba*	12
Actes i esdeveniments	**14**
Rua de carnaval sota la pluja. *E. Roca*	14
Setmana Santa primaveral. *J. Clarà*	16
Les entitats informen	**18**
Redactat projecte de restauració ... *À. Mur*	18
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	19
Segona edició del Concurs de Infantil ... *Jov. Musicals*	22
La Cova del Toll, passada per aigua. *Museu de Moià*	23
Moianès	**26**
Celebració dels 30 anys del Consorci ... *Consell Com.*	26
De tres anys de secada a la «normalitat»? *J. Font*	28
Tecnologia	**29**
La Intel·ligència Artificial: antecedents, història ... *J. Orriols*	29
De fora estant	**32**
Bruna Clarà guanya l'Exporecerca Jove. *J. Clarà*	32
Finestra Oberta	**34**
Clara Payàs. «Origen de les espècies»	34
Una mica d'història	**36**
El llibre de visites de la parròquia ... *F. Rochel*	36
Esports	**38**
La petanca, un joc per a tothom. *E. Pascual*	38
Natura i societat	**39**
El conte d'un rovelló anomenat Tallat ... *M. Fortuny*	39
Lletres	**41**
Versos diversos... *B. Fonts*	41
Armats. *P. Criach*	41
Un senyal de trànsit. *M. Baqués*	42
Publicacions	**44**
Avançant en el català científic. *J. Ruaix*	44
Un Moià que costa de reconèixer. *E. Permanyer*	45
Llibres, revistes, diaris	46
Breus	**49**
Moviment demogràfic	**49**
Dades meteorològiques	**50**

Les Faixes
(fot. Eduard Altarriba)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Eduard Altarriba, Alícia Arisa, Neus P. Cirera, Jaume Clarà, Josep Font, Cristina Forcada, M. Carme Muñoz, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix
Administració: Eduard Gómez
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Moià
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 5'0 euros

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL MODILIANUM

Amb el suport de: Generalitat de Catalunya Departament de la Presidència · Ajuntament de Moià

LA TOSCA és membre de: (≡)ACPC Associació Catalana de la Premsa Comarcal

VIDA MUNICIPAL

La Generalitat desestima el recurs de l'Ajuntament de Moià per a frenar la consulta

Josep Font

El dia 27 de març la Comissió de Control de les Consultes Populars no Referendàries va tombar definitivament el recurs de reposició que Dionís Guiteras havia presentat el 14 de febrer contra l'acord d'aquesta comissió, publicat el 13 de gener, que ordenava a l'ajuntament l'admissió a tràmit de la sol·licitud de consulta, de què aquesta revista ha anat informant.

En l'acord de la comissió es raonen, una per una, les sis al·legacions efectuades per l'Ajuntament de Moià, així com l'escrit presentat per la Comissió Promotora de la Consulta. L'acord desestima totes les al·legacions presentades pel consistori municipal.

La Comissió Promotora de la Consulta celebrava a les xarxes, l'endemà, la «victòria contundent de la consulta popular a Moià». Administrativament, amb aquest acord es dona llum verda definitiva a tramitar la consulta. Ara bé, l'ajuntament pot presentar encara recurs davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya fins a finals de maig. Mentrestant, hi ha prevista una reunió entre la Comissió Promotora de la Consulta i el consistori. Amb unes posicions tan allunyades, l'acord sobre la pregunta i el cens no es presenten pas fàcils.

Expedient sancionador a l'escorxador

EL Fanal, grup ecologista moianès, havia denunciat a la Generalitat que l'escorxador sacrifica molts més porcs dels que està autoritzat a fer. Segons aquest col·lectiu, l'autorització de l'any 2013 permet a l'escorxador produir 117,14 tones de canal de porc cada dia, cosa que equival a 1.298 porcs. El Fanal assegura que l'escorxador en sacrifica el doble. A la pàgina web de l'escorxador s'informa que se sacrifiquen més de 2.000 porcs diaris

El dia 14 de març l'Oficina de Gestió Ambiental Unificada de la Generalitat va iniciar un procediment sancionador a l'escorxador, acompanyat d'una mesura provisional consistent en l'obligació de justificar el registre d'entrades diàries amb la relació de moviments de bestiar a l'establiment.

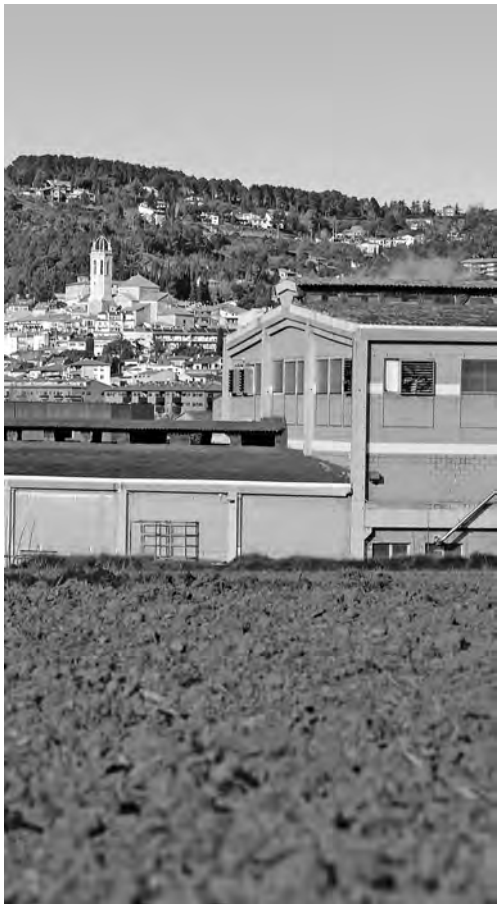

Fot. J. Font

Les Faixes i el seu entorn, un projecte de futur

Eduard Altarriba

El dia 18 de desembre el ple de l'Ajuntament de Moià va aprovar inicialment la «Modificació puntural del Pla General d'Ordenació a l'entorn de l'antiga fàbrica tèxtil BCH», és a dir, la reordenació sobre el pla preexistent de l'entorn de Les Faixes II (per distingir-lo de l'edifici de Les Faixes que actualment es fa servir d'espai cultural polivalent), un pla que datava de l'any 2009 i que ara s'ha volgut replantejar aprofitant l'oportunitat i la necessitat generada pels fons Next Generation que han de servir per a rehabilitar l'edifici de Les Faixes II. De fet, sense aquesta modificació no es pot tirar endavant l'obra, ja que el pla anterior contemplava l'enderroc de la fàbrica (exceptuant la part que fem servir de centre cultural polivalent), la construcció d'habitatges i l'obertura d'un carrer obert al trànsit rodat que anava des de la carretera de Manresa fins al carrer de Santa Magdalena. Però els temps han canviat i, per bé que l'habitatge continua essent una necessitat peremptòria en el municipi, l'actual equip de govern ha cregut més oportú dotar el poble d'un centre cultural com cal, que, a més, pot esdevenir un pal de paller del poble gràcies a la seva ubicació.

Aquesta modificació, però, ara per ara és com un avantprojecte, unes línies generals que, sobretot en l'edifici principal, poden tenir alguns canvis en la seva concreció. El que sens dubte queda palès és la voluntat que l'antiga fàbrica tèxtil i el seu entorn esdevinguin el node de connexió entre la part vella del poble i la dinàmica zona de la carretera on s'ubica l'edifici de Les Faixes. Seguint l'estructura del document aprovat, dividiré l'article en dos blocs: la modificació urbanística de l'entorn i la intervenció que es vol fer a l'edifici.

L'entorn: PAU Les Faixes

La voluntat de connexió és un dels aspectes que vertebra tot el projecte de modificació. Ara bé, en comptes d'un carrer per on puguin transitar els vehicles, s'ha optat per un passatge de vianants que sortirà des de la placeta que fa Santa Magdalena a la part posterior del CAP, entrant per un espai entre dues cases que actualment està barrat per una porta de ferro i que transcorre pels patis del darrere de diverses edificacions que hauran de redefinir i delimitar aquests espais per a obrir-hi el passatge. Aquest desembocarà en una mena de placeta situada a la part posterior de Les Faixes que salvarà el desnivell existent respecte a la fàbrica mitjançant rampes i escales i que connectarà tant amb la zona del carrer Martí i Pol com amb la continuació del pas de vianants que, transcorrent entre els dos edificis de Les Faixes, desembocarà a l'espai que actualment es fa servir de zona d'aparcament i que tindrà la qualificació de zona verda (*ergo*, no serà un espai per a aparcar).

Actualment, la part del carrer Martí i Pol que transcorre paral·lel a la carretera de Manresa (és un carrer que fa una curiosa forma de L) queda tallat per una tàpia que separa aquella zona del rereedifici de Les Faixes, just davant un conjunt de cases baixes en forma de U que presenten un estat de degradació molt acusat. El pla de modificació aprovat contempla justament la demolició d'aquest conjunt d'habitatges i la construcció d'un nou edifici, anomenat en el projecte com a «Bloc 4», que flanquejarà l'esmentada placeta. Justament una mica més cap al carrer de la Tosca hi ha dos edificis que són propietat de l'ajuntament i que amb el nou planejament passaran a tenir la

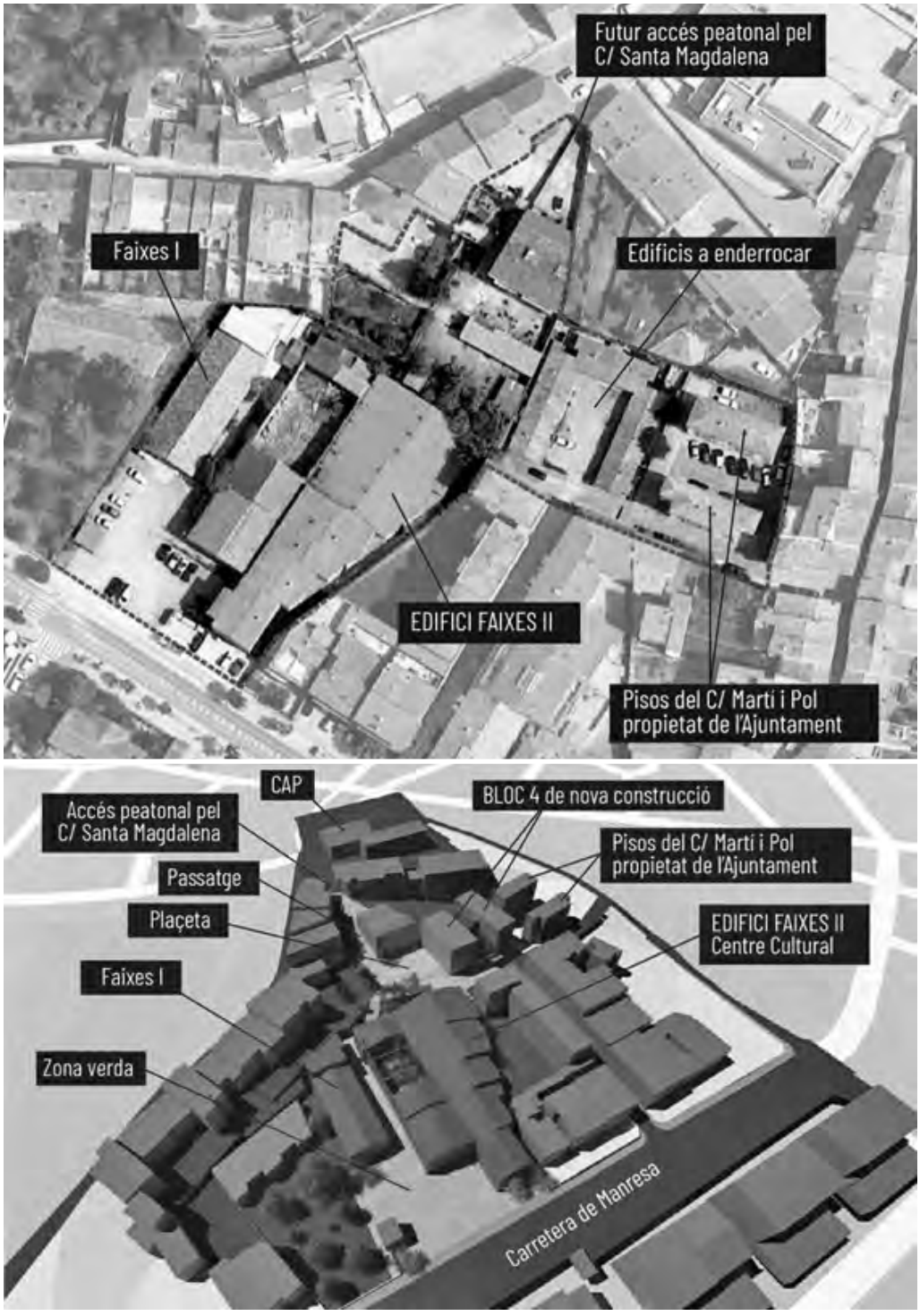

Àmbit d'actuació del projecte. Projecció volumètrica de l'espai

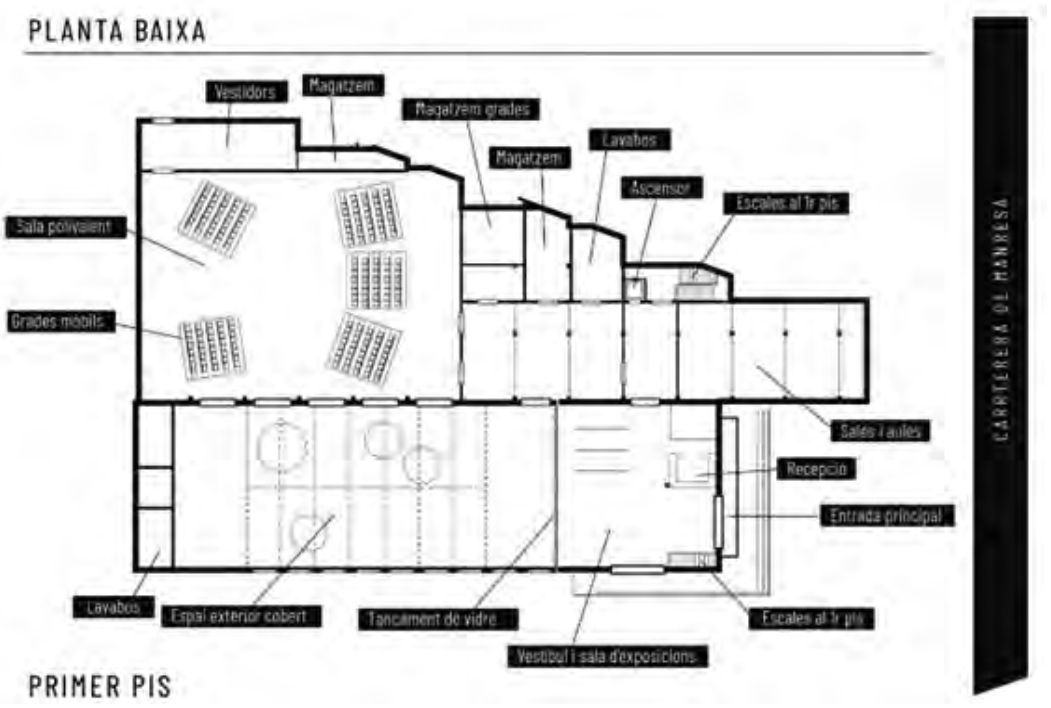

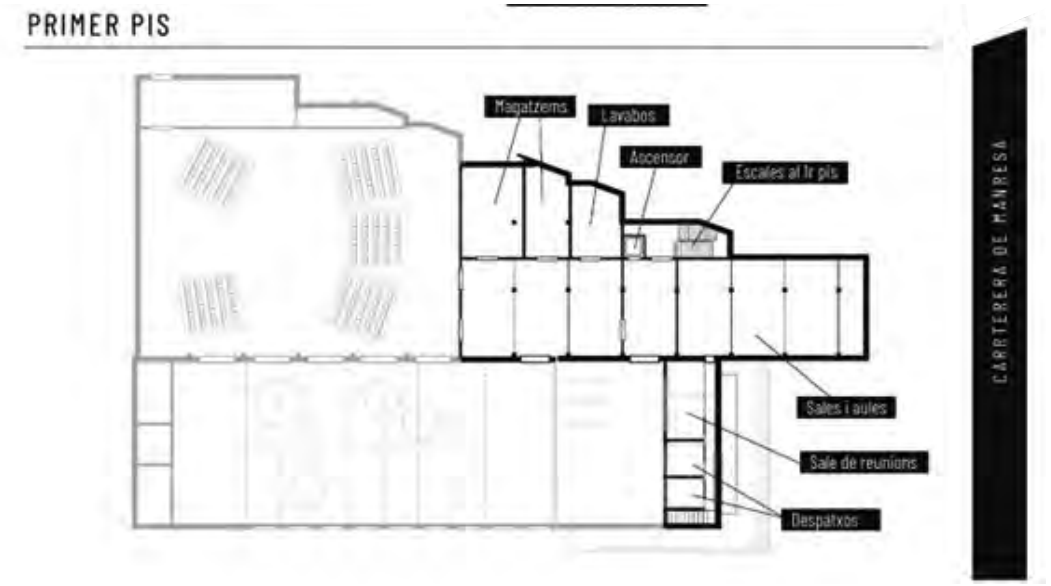

Mapa simplificat del projecte de Les Faixes II

categoria d'habitatge de protecció oficial, una funció que *de facto* ja exerceixen però que no s'havia resolt per un seguit d'embolics burocràtics que no venen al cas.

La construcció del bloc anirà a càrrec dels propietaris que s'associen per tal de realitzar aquesta promoció immobiliària. Com marca la llei, els propietaris hauran de pagar una bona part de la urbanització de la zona i, com a retorn, rebran beneficis a partir del que hagin aportat en forma de la propietat de la nova promoció immobiliària que constarà de vint pisos amb els respectius aparcaments. Sebastià Ferrer, regidor de Via Pública i Seguretat, apunta que hi ha hagut moltes hores de discussió amb els propietaris i que s'ha arribat a una *entente* per tal que el projecte fos al mínim d'intrusiu amb la propietat privada afectada.

Les Faixes

El titular més destacat del nou plantejament és que l'edifici de Les Faixes II, juntament amb Les Faixes I, esdevindrà el gran centre social i cultural que manca al poble i podrà esdevenir un pulmó social sempre que se'n faci una gestió adequada. En certa manera aquest projecte està en sintonia amb el proposat fa uns quants anys pel col·lectiu Moianès Cultura (de la qual jo era signant) i que es pot consultar a *moianescultura.wordpress.com*.

Ara per ara, però, el que s'està encarant és la part climàtica i de cobertura de l'edifici de Les Faixes II, que ha de ser un edifici autosostenible tal com exigeix la subvenció adscrita al Programa d'Impuls a la Rehabilitació dels Edificis Públics (PIREP). Per això s'han de projectar intervencions d'aïllament, instal·lar-hi aparells de calefacció i ventilació, renovar la teulada, aïllar i instal·lar un camp de plaques fotovoltaiques al sostre. Val a dir que tota aquesta fase, en teoria, ha d'estar executada el 31 de març del 2026. Veient com van els *tempos* en la funció pública, és, com a mínim, complicat, ja que, per a anar bé, durant el mes de maig s'haurien de tenir els plecs aprovats (sempre condicionat a l'aprovació definitiva de la modificació) i, si no hi ha algun dels habituals contratemps, passat l'estiu haurien de començar les obres.

En tot cas, tal com apunta la tinent d'alcalde Montse Ferrer, ja tenen a punt una petició de pròrroga tal com es va sol·licitar en el seu moment amb l'edifici de Cal Comadran. Val a dir que estem parlant d'una subvenció de gairebé tres milions d'euros que ha de cobrir una part dels sis milions (més projectes) que es calcula que costarà aquesta fase del projecte i que han de sortir de fons propis de l'ajuntament i de totes aquelles subvencions a què es pugui accedir.

Però no es pot començar la casa per la teulada sense saber què s'hi posarà a sota, ja que una cosa condiciona l'altra. Encara que des de l'ajuntament reconeixen que ho van haver d'aprovar tot una mica a correcuita, l'actual projecte presenta una distribució genèrica dels espais que, envà amunt, envà avall, apunta bastant cap a quina es vol que sigui la configuració general de l'espai.

A grans trets, entrarem per la façana que dona a la carretera de Manresa a la zona de recepció i un gran vestíbul que es vol que també serveixi de sala d'exposicions i espai per a manifestacions artístiques diverses. Aquest vestíbul està separat per un tancament de vidre del que potser serà l'espai més espectacular del conjunt, una zona enjardinada amb una coberta transparent que ocuparà la part de l'edifici que actualment té el sostre esfondrat. Aquesta coberta serà en part retràctil, per tal de facilitar la ventilació del pati, que també podrà acollir activitats culturals. Accessible des d'aquesta zona enjardinada hi haurà un dels espais més importants del conjunt: una sala poliva-

lent pensada per a acollir espectacles de format mitjà amb capacitat d'entre 500 i 600 espectadors. Es tracta d'un espai diàfan que comptarà amb un seguit de grades mòbils que permetin diferents configuracions en funció del que s'hi vulgui fer.

Tornant al vestíbul, a mà dreta, accedim a una sèrie de sales, aules, magatzems i l'ascensor i escales que donen accés al pis superior, on trobem més sales i despatxos. Resulta evident que el projecte encara té una sèrie d'indefinicions que s'han de resoldre a mesura que es concreti un projecte executiu que esperem i desitgem que compti amb la participació d'entitats i empreses relacionades amb l'àmbit cultural. Tal com reconeix Sebastià Ferrer, manca repassar-ho tot plegat per tal d'identificar les mancances del projecte i les millores susceptibles d'aplicar-hi.

A nivell personal, em sembla una excel·lent notícia que finalment es pugui tirar endavant una infraestructura que consolidi un espai cultural i cívic a la vila. Evidentment, tinc la meva llista de peròs, com la manca d'un bar (som mediterranis), que la sala d'exposicions sigui al vestíbul o que la coberta de la zona enjardinada en principi no sigui del tot retràctil per tal de permetre esdeveniments a l'aire lliure les càlides nits d'estiu. I, com jo, segur que entitats, particulars i altres actors tindran les seves opinions, però certament em sembla una gran notícia l'aposta que s'ha fet des del consistori municipal per aquest espai i el seu entorn, que, sens dubte, poden suposar un punt d'inflexió per al poble.

El malson del deute enterrat al jutjat

Moià Deute

A finals de febrer va tenir lloc a l'Audiència de Barcelona la vista prèvia al judici previst per al mes de maig del 2025, motivat per la denúncia presentada l'any 2012 per part de l'Associació Veïnal d'Afectats pel Deute Municipal – Moià Deute.

L'octubre del 2012, Moià tenia un deute proper al 400% del seu pressupost anual (24 milions d'euros), fruit d'una gestió pèssima i evidents irregularitats. El poble va haver de fer front a un deute il·legítim, del qual, passats molts anys, encara s'està refent. Des de la plataforma ciutadana Moià Deute vam posar tot un seguit d'irregularitats en mans de la justícia, amb l'esperança que totes les il·legalitats realitzades pel qui va ser alcalde durant vint-i-vuit anys i tots els seus col·laboradors necessaris no quedessin impunes. I també, la voluntat ferma que resultés un precedent exemplar, amb l'objectiu d'evitar que situacions com aquesta es tornin a repetir, així com poder recuperar una part d'aquest deute il·legítim, al qual el poble ha hagut de fer front en els últims anys, generant, en la pràctica, un dèficit encara més gran i injust en inversions i serveis fonamentals i necessaris.

Amb tot en contra, un procés judicial etern, ple d'entrebancs, dilacions indegudes, amb fins a sis canvis de jutge, una fiscalia que no ha defensat en cap moment l'interès públic i en què tot el procés ha anat avançant només gràcies a les accions realitzades per l'acusació popular (Moià Deute) i l'actual ajuntament com a parts afectades. Sigui com sigui, podem anunciar que el procés acaba amb una **sentència favorable al poble** i contrària a totes aquelles persones, partits polítics i empreses que pretenen fer ús dels béns públics en benefici dels seus interessos particulars.

En resum, la sentència dictada el proppassat 26 de febrer, amb la conformitat i acceptació dels acusats dels fets que el ministeri fiscal veia provats, i publicada oficialment el 7 de març, diu el següent:

Es condemna D. Josep Montràs i Rovira i D. Josep Maria Forcada Rosell com a autors d'un delicte continuat de prevaricació administrativa dels articles 404 i 74.1 del Codi Penal en la redacció donada per la LO 10/95 de 23 de novembre, i amb la concurrència de la circumstància atenuant ordinària de dilacions indegudes de l'article 21.6 del Codi Penal.

S'imposa a D. Josep Montràs i Rovira una pena d'inhabilitació especial per a feina o càrrec públic durant 7 anys.

S'imposa a D. Josep Maria Forcada Rosell una pena d'inhabilitació especial per a feina o càrrec públic durant 5 anys.

Des de Moià Deute, un cop tancat aquest llarg procés en què hem assolit dos dels nostres objectius principals, lamentem la negativa de la fiscalia a demanar responsabilitats civils (retorn de part del deute) i el fet que s'hagi reduït la responsabilitat a només dues persones quan resulta evident que hi havia molts més responsables i implicats en aquest escàndol.

Donem, doncs, el tema per tancat, no sense abans denunciar la vergonya que ens genera el funcionament dels jutjats de Manresa durant tot el procediment:

• Vergonya de veure com un procés amb unes irregularitats tan evidents i afectacions públiques tan grans, i on tot un poble n'ha patit les conseqüències, s'hagi pogut allargar més de dotze anys.

• Vergonya de veure com la desídia de la fiscalia, amb cap interès a investigar res, ha estat constant. Fins i tot, veient que les il·legalitats eren evidents, no ha volgut anar més enllà en cap dels fets, cosa que ha minimitzat molt les penes i les conseqüències.

• Vergonya de veure com hi ha hagut fins a sis jutges diferents en el procés d'instrucció, que no han fet més que demorar i allargar un procés que cada dia que passava perdia embranzida, força i sentit. Resulta evident que el poble ja fa temps que ha girat full i ha perdut l'interès en aquest procés judicial patètic.

Des de Moià Deute només ens queda informar que en un període breu de temps l'associació es dissoldrà i que desitgem que aquest exemple d'organització i perseverança veïnal que hem liderat serveixi de precedent per a encoratjar nous moviments veïnals a organitzar-se, i sobretot, per a dissipar nous possibles casos de corrupció en el futur.

Mai més, ni a Moià, ni enlloc!

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / *Metge - Estomatòleg*
Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

dankmemsmoia

Eduard Altarriba

Els qui no estiguin gaire ficats en l'univers de les xarxes socials potser no hauran sentit a parlar de dankmemsmoia*, però ara per ara, amb dos mil seguidors del seu compte, deu ser l'*influencer *més influent del poble i part de la comarca. A través dels* mems *del seu compte,* dankmemsmoia *perpetra un humor gruixut que té com a objectiu principal la política i els polítics municipals (amb especial atenció a la planta de biogàs i la consegüent ampliació de l'escorxador) i el tòpic de la rivalitat amb Castellterçol, però també dispara altres temes, com el preu dels kebabs, la inseguretat a la nit o una proposta de geopolítica rural que passa per l'annexió de la vall de Marfà, enclau dependent de Castellcir enmig de terres de Moià i Castellterçol. La persona que hi ha darrere dankmemsmoia, però, és un dels secrets més ben guardats del poble, almenys per a certs cercles. Vagi per endavant que aquesta entrevista ha estat realitzada íntegrament via Instagram i, per tant, ni sé ni vull saber la identitat de la persona que s'amaga rere aquest compte.*

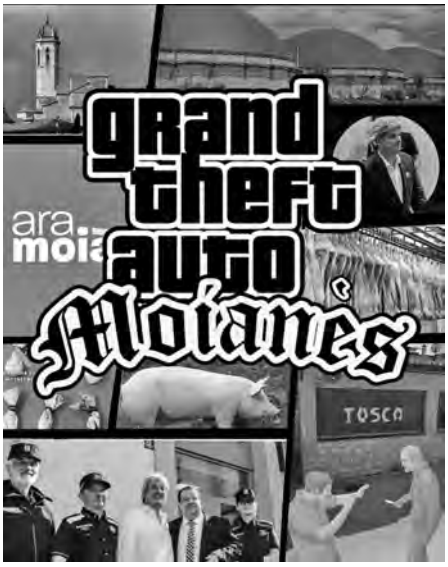

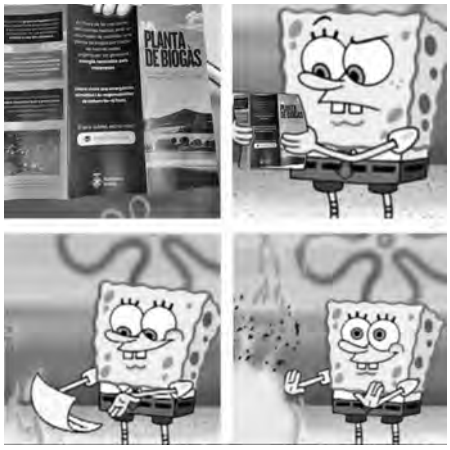

Com se't va ocórrer de començar aquesta història?

A mi des de fa molt temps m'ha agradat fer *mems*, ja fos amb els amics, per a la classe o en altres àmbits. Vaig veure que ja existia un compte de *mems* de Moià, però que feia molt temps que estava inactiva, i vaig pensar que era una bona idea. Així que un bon dia que no tenia gran cosa a fer vaig obrir el compte i vaig penjar-hi els primers mems.

Explica què és un *mem* a la gent que no sap ni fava de tot plegat.

Un *mem*, pel que jo entenc, són fotografies o vídeos que tenen un acudit intrínsec però que cadascú pot posar-hi el context que vulgui. De la «plantilla» d'un mem se'n poden fer mil acudits diferents, i acudits de Moià si es vol. Si algú ara mateix no sap què és un *mem*, suposo que deu ser algú força gran; així que, resumint, són aquestes imatges d'animalons graciosos amb un text dient qualsevol parida que s'envien entre familiars i amics per a fer riure!

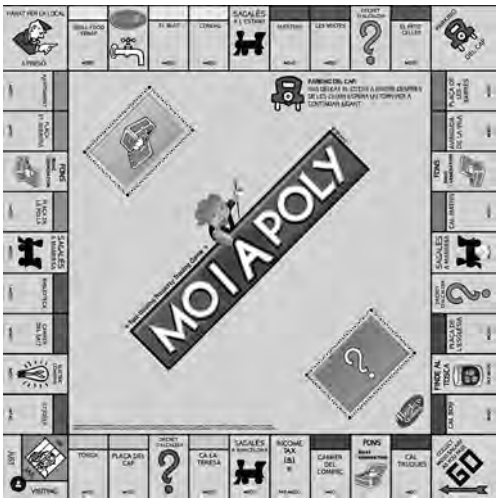

Tens gairebé 2.000 seguidors. Com va ser l'acollida? Vas escalar ràpidament o la cosa va anar pujant a poc a poc?

Des del principi vaig tenir una acollida molt forta i mai no hauria esperat arribar a tants seguidors fent *mems* d'un poble com Moià. Podríem dir que el *target* estava bastant limitat a les sis mil i escaig de persones que hi vivim. Queda clar que, a mesura que ha crescut el compte, m'ha anat seguint més gent de fora de la comarca. Algun cop algun *mem* s'ha fet viral —que recordi ara, un sobre l'ampliació de l'escorxador, un altre en contra de Castellterçol i un sobre el preu del kebab— i això ha fet créixer els seguidors ràpidament. Mai no sabré per què aquests *mems* en concret els ha vist més gent, però com m'agrada dir a mi: «Els camins de l'algoritme són inescrutables.» També vull dir que he estat molt constant penjant un o més mems al dia durant un any, fallant molt pocs cops, i això crec que ajuda al fet que la gent ho segueixi.

Considerant que el teu humor pot molestar alguns col·lectius com la gent de Castell o els alcaldes de Moià, has rebut queixes o insults?

Insults mai, crec, vaja. I queixes crec que sí, algun cop, però suposo que és normal. A la majoria de gent li sembla tot bé i tampoc no trobo que vagi a fer mal. Tothom qui té dos dits de front ha entès que són bromes sense ànim d'ofendre.

Alguna vegada has «disfrutat» del teu anonimat mentre altres parlaven dels teus *mems*?

Sí, sobretot al principi. I també l'altre dia el meu pare me'n va passar un. És força divertit quan passa.

Tens algun amic o amiga de Castellterçol?

Sí, i, en general, no tinc cap problema amb els castellterçolencs.

Com t'inspires? ¿Segueixes la política municipal, la cosa va més pel que escoltes al teu entorn, o una mica de tot?

M'inspiro sobretot en el que es parla pel poble, el que m'arriba directament, els esdeveniments que passen... Una mica de tot.

Planta de biogàs, sí o no?

Planta de biogàs, no, i encara menys si es ven com un *pack* «*todoenuno*» amb ampliació de l'escorxador inclosa.

Fins quan creus que aniràs parint *mems*?

Segurament fins que me n'avorreixi!

ACTES I ESDEVENIMENTS

Rua de carnaval sota la pluja

Elisa Roca

Tal com era previst, el dissabte dia 8 de març i malgrat que ja s'havia anat anunciant durant tota la setmana que no faria bon temps, va celebrar-se la rua de carnaval. La pluja persistent durant pràcticament tot el dia no va donar treva i va ser present des de l'inici de la comitiva fins al final de la festa, amb més o menys intensitat. No obstant això, aquest ruixats no van deslluir la desfilada i gairebé totes les carrosses i comparses inscrites van sortir al carrer per gaudir d'un dia tan alegre i desvergonyit.

Com ja és habitual, també es va comptar amb un jurat —enguany els membres de la Cia. Tres Panys, situats en un escenari davant l'església parroquial i abillats amb una vestimenta a l'estil del carnaval venecià— que va anar valorant tots els participants.

Es pogueren veure disfresses de plena actualitat, com els de la pel·lícula *El 47*, de divertides com uns cotons de sucre, unes ballarines amb barra inclosa o uns autos de xoc, de més tradicionals com uns pirates, uns egipcis o unes Blancaneus, a més d'un llarg etcètera. La crítica al president Trump, la guerra d'Ucraïna, la pujada dels lloguers o els despropòsits que pateixen els trens de rodalies quedaran per a un altre any...

Així, doncs, el podi en categoria general va ser, en primera posició, per a *Sucre sucre*; en segona, per a *Rampoines paganes*, i en tercera, per a *Santa Paciència.* En la categoria familiar va ser, en primera posició, la *Colla Xerinola*; en segona, *A tope bee*, i els tercers, *Del revés*. L'entrega de premis es va fer al pavelló, on continuà la gresca fins a la matinada.

Sucre sucre*, la comparsa guanyadora de la rua moianesa (fot. Ajuntament de Moià)*

PLA DELS PINS
cafeteria · Restaurant
OBERT A TOTHOM
DE DIJOUS A DIUMENGE
DINARS AMB LES MILLORS VISTES SOBRE MOIÀ
ESPECIALITAT EN CARNS I ARROSSOS
RESERVES: 654 51 31 80
652 02 23 81
GOLF MOIÀ
ESMORZARS DE FORQUILLA
VERMUTS A L'AIRE LLIURE
MENÚS LABORABLES I FESTIUS
@ pla dels pins
PLA DELS PINS

Setmana Santa primaveral

Jaume Clarà

Enguany els dies de Setmana Santa i Pasqua es van presentar amb un temps plenament primaveral, amb dies de més calor i altres de més frescos i, tenint en compte que el dia més inestable va ser el dissabte, els actes tradicionals de carrer es pogueren fer sense cap entrebanc.

El Diumenge de Rams va tenir lloc la benedicció de palmes i palmons —clarament a la baixa— i de branques de llorer davant l'església parroquial, amb una assistència notable, part de la qual seguí a continuació la celebració eucarística del dia.

Tant les evolucions dels Armats del Dijous Sant com la processó del Divendres Sant foren seguides per una bona concurrència de públic. Els Armats —que el Divendres es fotografiaren davant la portalada de l'església— canviaren de banderer: Valentí José, antic timbaler per tradició familiar, s'hi incorporà per absència d'Agustí Amargant. I, després que l'any passat s'hagués provat un recorregut més curt, es recuperà el tradicional «volt de la processó»: plaça Major, carrers de Francesc Moragas i del Forn, plaça i carrer de Sant Sebastià, carrer de Sant Josep, plaça del Colom, alterat en aquest punt perquè en lloc de passar pel carrer del Comerç es decidí fer-ho pels carrers de Jacint Vilardell i de la Tosca i baixada del Mestre, abans d'enfilar pel carrer de Sant Antoni fins a la plaça Major.

És de destacar que enguany la processó també recuperà efectius: hi participaren unes cent setanta persones, entre les quals una seixantena eren congregrants amb vestes. Això, unit a un bon pas marcat pels Armats, va fer que el seguici es mantingués compacte en tot moment. El cant del Miserere i de les Agonies fou dirigit per Daniel Vallejo, acompanyat pel duo de fiscorns de Miquel i Josep Vallejo. El rector, Mn. Fulgence Hitayezu, tancava la comitiva.

El Diumenge de Pasqua de nou els alumnes de 5è i 6è de primària de l'Escola Pia ompliren els carrers de la vila amb els cants de les caramelles. Dirigits per Aleix Monfort, mestre de música, resseguiren carrers i places per solemnitzar la diada. Un dia en què la mona també es va fer present en moltes cases, si bé l'oferta de mones de pastisseria locals es veié reduïda després del tancament de Cal Plàcid a finals de gener. Es pogueren continuar comprant, però, a Cal Bou —que pròximament reobrirà Cal Plàcid, amb una altra orientació—, a la pastisseria Àger —premiada per la seva xocolata— o al Forn de Cabrianes.

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

Benedicció de Rams. Els Armats. Caramelles (fot. Sílvia Sánchez)

LES ENTITATS INFORMEN

Redactat el projecte de restauració de les campanes del campanar de Moià

Àlex Mur Creus, president dels Amics del Campanar de Moià

El pròxim any 2026 farà tres-cents anys que es va acabar la construcció del campanar de Moià, principal monument i icona de la nostra vila. La celebració d'aquest tricentenari, que ja s'està preparant, implica l'associació Amics del Campanar de Moià, l'ajuntament de la vila i la parròquia de Santa Maria.

En aquest sentit, una de les decisions estratègiques que s'han pres amb el compromís de les tres parts, és la de restaurar les campanes i els sistemes de toc del campanar, després que la darrera actuació integral en aquest àmbit es produís fa més de cinquanta anys, durant la primera meitat de la dècada de 1970.

Amb aquest objectiu, el novembre passat l'entitat Amics del Campanar de Moià va encarregar a l'expert campanòleg, director de l'Escola de Campaners de la Vall d'en Bas i exdirector de l'Escola de Música d'Olot, Xavier Pallàs Mariani, la redacció del projecte bàsic de restauració de les campanes i la renovació del sistema de toc. La futura intervenció tindrà tres grans pilars. En primer lloc, garantir la seguretat dels vianants, dels edificis circumdants i dels campaners. Aquest punt és fonamental, atès que els darrers anys s'han després

Treballant al campanar, a principis de la dècada de 1970 i preparant el projecte actual

tres batalls de tres campanes diferents i hi ha hagut una evident mancança de manteniment de les instal·lacions. A més, el fet que s'impulsin les visites al campanar i els repics manuals de campanes obliga a millorar la seguretat de l'edifici per prevenir accidents o caigudes i per fer del campanar un entorn més segur i amable.

En segon lloc, restaurar i valorar el conjunt de les onze campanes com a patrimoni cultural. I, en tercer lloc, renovar els sistemes de toc per a recuperar la sonoritat original del campanar, molt diferent de l'actual, i el toc català tradicional, que el passat 2022 va ser declarat Patrimoni Immaterial de la Humanitat per la UNESCO. En aquest punt, també es preveu recuperar la funció del toc horari de les campanes del coronament i de l'excepcional rellotge de forja del campanar, fabricat probablement en el segle XVII.

Després de la darrera visita tècnica al campanar el proppassat 7 de febrer, durant el mes de març s'havia de lliurar el projecte bàsic. El document, que revisarà la Comissió de Patrimoni del bisbat de Vic, servirà per a calcular el cost total de les intervencions i així poder cercar les subvencions per a finançar-lo. El compromís del consistori municipal, dels Amics del Campanar de Moià i de la parròquia amb el projecte és una base molt sòlida per a fer-lo realitat. A més, totes aquelles entitats, empreses i particulars que es vulguin implicar en la celebració del tricentenari, en les activitats del programa anual d'actes i en la conservació i millora d'aquest monument tan estimat per tots els moianesos, poden fer-se socis dels Amics del Campanar de Moià. Qualsevol aportació és benvinguda!

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

La biblioteca va acollir, durant tot el mes de març, l'exposició «Vers un batxillerat de recerca compromesa amb el món». Aquesta, impulsada per la Fundació Solidaritat UB i amb la col·laboració de l'Ajuntament de Moià i l'Institut Moianès, recollia una selecció de treballs de recerca que aborden aspectes relacionats amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Amb motiu de la celebració del 8M es van realitzar dues activitats. Catàrtic va organitzar un taller relacionat amb l'artista visual Yayoi Kusama. El resultat va ser un mural col·laboratiu que s'exposà a la sala infantil. La segona fou el club de lectura de novel·la, en què es conversà amb Paule Hispano sobre la biografia de Maggie O'Farrel, *Visc, visc i visc*; amb la col·laboració d'A Cobert.

El dijous 13 de març es va celebrar una altra sessió del taller de literatura infantil, a càrrec de Mireia Pujol i Vero Hernando, centrat en un concepte de gran importància social: l'*acceptació.* També es comentaren les darreres novetats de literatura infantil arribades a la biblioteca.

El divendres 14 en Lou Hevly, juntament amb el filòleg Carles Riera, van conversar sobre l'encontre de Hevly amb el Parkinson amb motiu de la presentació del seu darrer llibre, de títol homònim.

El dimecres 19 es va fer tertúlia sobre la novel·la *Our souls at night*, de Kent Haruf, a càrrec de la traductora i filòloga Laura Patricio i en el marc del Book Club. Amb la celebració del Dia Mundial del Teatre ben present, els dies 25 i 28 vam po-

Assistents a la representació de Marie la Roja*, al Teatre Nacional (fot. Biblioteca Mun. 1-O)*

der gaudir, respectivament, de la lectura de *Marie la roja*, escrita per Rosa Maria Arquimbau, i tot seguit anar al Teatre Nacional a veure l'obra.

Amb motiu del Dia Mundial de la Poesia es va programar l'hora del conte per a infants de fins a quatre anys «Les formigues també ballen», amb rimes i cançons a càrrec de la rondallaire Ada Cusidó. També amb motiu d'aquesta efemèride, en les visites escolars de primària dels mesos de març i abril es va fer el taller «Mirar és llegir», a través d'una exposició ideada per Imapla i inspirada en Joan Brossa.

Per acabar el mes de març, l'artesana Montse Torrents va fer una xerrada sobre els brodats de diverses cultures i convidà els assistents a agafar fil i agulla. Era un acte organitzat pel Cercle Artístic del Mianès.

* * *

El mes d'abril, i amb Sant Jordi guaitant-nos per la finestra, va tenir lloc un taller infantil que consistia a elaborar un drac afamat. Vam gaudir de valent!

Taller «Mirar és llegir» d'Imapla (fot. Biblioteca Mun. 1-O)

Tinc la tensió alta. Normalment, he d'esperar uns dies perquè m'atenguin al CAP.
No ho podem millorar, això?

Maria, 65 anys, veïna de Mataró

Treballem perquè el 90 % dels casos s'atenguin en un termini màxim de 48 hores. Més atenció i menys esperes.

Generalitat de Catalunya

Escaneja aquest codi QR i consulta el Pla de Govern.

govern.cat/pladegovern

Generalitat de Catalunya

El Govern de Tothom

Segona edició del Concurs Infantil i Juvenil de Piano Maria Vilardell Viñas

Joventuts Musicals de Moià

Guanyadors de la categoria juvenil (fot. Joventuts Musicals)

La segona edició del Concurs de Piano de Moià s'ha tancat amb èxit. La participació ha estat excel·lent, amb un total de dinou inscrits, i el nivell dels concursants, molt alt.

En la categoria juvenil el primer premi, que inclou una gira de concerts arreu de Catalunya dins la Xarxa de Músiques de Joventuts Musicals de Catalunya, ha estat per a Ferran Mir, que ha guanyat també el premi a la millor interpretació d'una obra catalana. El segon premi i la beca per a participar en el Campus Musical ha estat per a Miguel Pascual, de Castelló.

Guanyadors de la categoria aleví (fot. Joventuts Musicals)

En la categoria aleví, la més nombrosa en participants, el primer premi se l'ha endut el moianès Gerard Romeu, que actualment cursa estudis al Conservatori de Manresa i que figura també en el programa del Liceu Junior amb el professor Michael Davidov. El segon ha estat per a Martí Sobrado. Lucía Jimenez ha guanyat la beca per al Campus Musical. El premi al millor estudi ha estat per a Bernat Juncarol.

En la categoria infantil el primer premi ha estat per a Clara Tomàs, i el segon, per a Eric Arjona. Tots dos han obtingut *ex aequo* la beca per al Campus i la Clara també el premi a la millor interpretació d'una obra catalana.

La vocació del concurs és donar eines a alumnes i professors per posar-se a prova i començar a trepitjar els escenaris. La iniciativa ha comptat amb el patrocini de Rovira-Energia.

La Cova del Toll, passada per aigua

Museu de Moià

El proppassat dia 8 de març el Parc Prehistòric de les Coves del Toll es llevava com un cap de setmana més, preparat per a rebre els visitants d'aquell dissabte plujós. El Punt d'Informació obria, com de costum, a dos quarts d'onze, i mitja hora després donava inici la primera visita guiada del dia. Les pluges de la nit havien reactivat el riu interior, però el volum d'aigua era tan elevat que aquell primer grup de visitants no va poder endinsar-se més de cent metres a la cova, la coneguda com a Galeria Sud i zona del jaciment arqueològic i paleontològic.

En aquell moment l'aigua circulava per sobre de les passarel·les de la Galeria Est-Oest, i les visites únicament arribaven fins a la sala de la «T», punt on s'entrecreuen la Galeria Nord-Sud i l'Est-Oest. Alhora, per tal de complementar l'experiència, els visitants podien gaudir d'una visita guiada a la Cova de les Toixoneres un cop sortien de la Cova del Toll. Però aquesta casuística no s'estendria gaire durant el matí.

La cova del Toll, inundada (fot. Museu de Moià)

Arribada la una del migdia, quan el tercer grup s'endinsava a la cova, va començar el desbordament. L'aigua ja arribava a la meitat de la Galeria Sud i va ser en aquest moment quan s'hagueren d'anul·lar la resta de visites del dia, així com les del diumenge. Hores més tard, a les 6 de la tarda, l'aigua ja sortia per la porta principal.

L'endemà, diumenge dia 9 de març, l'aigua que sortia per la porta de la Cova del Toll ja superava mig metre i ens feia recordar les últimes inundacions del 2020, durant el temporal Glòria. La tromba d'aigua obligà a modificar les visites de les escoles que havien de venir durant la setmana, ja que, tot i haver-se calmat el pas d'aigua, certes zones de la cova continuaven inundades o totalment enfangades.

Gràcies al ràpid desplegament de la brigada municipal i dels tècnics del Museu de Moià, des del dilluns 10 de març es van iniciar les intervencions per a reprendre l'ús habitual en el menor temps possible. Per començar, es va treure l'aigua acumulada a uns 70-80 metres de l'entrada a través d'una bomba, mentre la zona prèvia es netejava i s'extreia el fang acumulat.

El dimecres 12 de març la Galeria Sud ja es trobava totalment eixuta; però, malauradament, un roc havia quedat al mig del camí a causa d'un esfondrament durant la inundació. És per aquest motiu que durant aquell dia es van compaginar els treballs d'extracció de fang i roques amb la visita de l'Escola Vedruna Escorial Vic, que va tenir la sort d'endinsar-se també a la Cova de les Toixoneres.

Aquell cap de setmana, 15 i 16 de març, les visites s'havien de reprendre amb normalitat, ja que la cova estava totalment llesta per a rebre tots els visitants possibles. Durant els dies anteriors el riu havia anat corrent per la Galeria Est-Oest amb normalitat, però les pluges van acabar fent pujar de nou el nivell de l'aigua durant la vesprada del divendres 14 de març. Per aquest motiu els visitants del cap de setmana van acabar visitant la Galeria Sud i, com a complement de la visita, la Cova de les Toixoneres.

Els dies següents el riu interior va continuar corrent, cada cop amb menor intensitat, però oferint als escolars i als visitants que s'hi van acostar una visita única, plena de sons i reflexos. Alhora, el torrent Mal va reactivar-se des d'aquell 8 de març, baixant amb força i omplint de vida tots els racons del Parc Prehistòric de les Coves del Toll. És així com aquelles setmanes de pluges ens avisaven de l'arribada de la primavera que, de nou, omplirà de color el Parc Prehistòric.

L'actualitat del Museu de Moià

Des del proppassat 22 de març es pot visitar al museu una mostra on es re-

cullen fotografies, objectes i materials de les últimes dècades, així com s'hi fa un repàs de la història del Grup Excursionista Moianès Independent amb motiu del seu cinquantè aniversari. Aquell mateix dia es va inaugurar l'exposició per part de Dionís Guiteras, alcalde de Moià; Eva Roger, regidora d'Esports; Gemma Bisbal, regidora del Museu; Oleguer Fonts, president del GEMI, i Marta Fàbrega, directora-gerent del Museu de Moià, aplegant una trentena d'assistents.

També durant aquest mes el Museu de Moià va rebre la donació d'un retrat a l'oli per part del Dr. Xavier Campillo. En la pintura hi apareix el conegut moianès Quim Viñas, personatge que va estar estretament lligat a la família Campillo i Besses. Va ser retratat per la mare d'en Xavier, Dolors Besses, la qual treballà com a il·lustradora i muntadora de cinema. Cal destacar també els seus vincles amb les Coves del Toll, ja que el seu pare, el Dr. Domènech Campillo, va estudiar diverses restes humanes de la cova, incloent-hi les paleopatologies d'un individu d'edat molt avançada, conegut com «la iaia del Toll».

El 26 de març el Parc Prehistòric de les Coves del Toll va acollir el Fòrum d'Escoles Verdes del Moianès i del Lluçanès. Una setantena de representants d'alumnes i docents van dur a terme diverses activitats al llarg del matí, com una visita guiada a l'interior de la Cova del Toll, l'intercanvi de propostes i experiències sostenibles entre alumnes o una trobada de docents per a compartir l'experiència del Comitè Ambiental. A més, els alumnes van incidir de forma directa en el territori a través d'una acció de neteja dels espais concorreguts del Parc Prehistòric de les Coves del Toll.

Durant la passada Setmana Santa, el Parc Prehistòric de les Coves del Toll i el Museu de Moià-Casa Natal Rafel Casanova han estat oberts del dilluns 14 d'abril al dilluns 21 del mateix mes. El museu ha dut a terme «L'enigma dels pollets perduts», una activitat familiar en què els assistents havien de cercar diversos pollets repartits per les estances del Museu de Moià. Els qui van trobar més pollets entraren en el sorteig d'entrades per a visitar l'interior de la Cova del Toll.

Durant la diada de Sant Jordi, tothom qui es va acostar al museu pogué adquirir diversos llibres sobre geologia, història de la vila, prehistòria o biologia, així com les diverses edicions de la revista *Modilianum*.

Inauguració de l'exposició dels 50 anys del GEMI (fot. Museu de Moià)

MOIANÈS

Celebració dels 30 anys del Consorci i dels 10 anys del Consell Comarcal

Consell Comarcal del Moianès i Consorci del Moianès

El divendres dia 11 d'abril l'Espai Cultural Les Faixes de Moià va acollir l'acte de celebració dels trenta anys del Consorci del Moianès i dels deu anys del Consell Comarcal del Moianès. La trobada, que pretenia ser el tret de sortida de diferents actes de celebració al llarg de l'any, va consistir en un acte intern que reuní prop de dues-centes persones, entre representants polítics i professionals que han format part de la trajectòria de les dues entitats durant aquest període.

La vetllada va incloure una taula rodona amb les persones que han ocupat la presidència i la vicepresidència del Consorci i del Consell Comarcal en les diferents legislatures, les quals feren un recorregut per la seva història des de la creació del Consorci l'any 1994. Els participants en la taula rodona van ser:

• Josep Montràs Rovira, president del Consorci (1997-2011);

• Pere Vilar Oller, vicepresident del Consorci (1997-1999);

• Manel Vila Valls, vicepresident del Consorci (1999-2003);

• Jaume Perarnau Llorens, vicepresident del Consorci (2003-2007);

• Carlos Ibáñez Pueyo, vicepresident del Consorci (2007-2011);

• Dionís Guiteras Rubio, president del Consorci (2011-2015) i president del Consell Comarcal (2015-2019);

• Anna Guixà Fisas, vicepresidenta del Consorci (2011-2015) i vicepresidenta del Consell Comarcal (2015-2019);

• Oriol Batlló Farriol, president del Consorci (2015-2023);

• Ramon Vilar Camprubí, president del Consell Comarcal (2019-2023);

• Laia Bonells Oliver, presidenta del Consell Comarcal (2023-);

• Elisabet Blaya Martí, presidenta del Consorci (2023-);

• Marta Purtí Paradell, gerent del Consell Comarcal.

Es van repassar les diverses etapes per les quals ha passat el Consorci, incloent-hi l'any 2015, quan es va viure amb incertesa la possibilitat del seu tancament i poc després es creà la comarca i el corresponent Consell Comarcal del Moianès. El debat també va destacar la convivència i complementarietat d'ambdues institucions fins a l'actualitat i el treball conjunt i la cooperació amb els deu ajuntaments de la comarca. Durant els parlaments es va subratllar que s'havia assolit el reconeixement de la comarca gràcies al treball conjunt de tots els representants polítics que hi havien treballat al llarg dels trenta anys i al fet de lluitar conjuntament pel mateix objectiu. Els membres de la taula van expressar agraïment i reconeixement als treballadors i treballadores del Consorci i el Consell Comarcal per la tasca feta durant aquests anys.

Heus ací algunes dades de la tasca:

Al llarg dels trenta anys s'han atès 231.037 visites des del Consorci i el Consell Comarcal, s'han atorgat 13.318.214 euros en ajudes de la Generalitat i del Consell gestionades amb el suport del Consell Comarcal i el Consorci.

Des del Servei d'Ocupació del Moianès s'han fet 38.124 entrevistes per a la

recerca de feina i s'han gestionat 6.837 ofertes de treball.

Des de l'Àrea d'Emprenedoria i Empreses s'han assessorat 4.966 nous projectes empresarials i empreses, i s'han creat gairebé 1.446 nous llocs de treball. S'han realitzat un total de 2.641 cursos amb 35.296 alumnes participants.

Des de l'Oficina de Turisme i els Punts d'Informació Turística s'han atès 182.171 visitants i s'han destinat 3.000.000 euros en inversions realitzades als municipis dins el projecte Ecomuseu i pel que fa a turisme.

Des de la posada en funcionament del Consell Comarcal l'any 2015 hi ha hagut 11.126 participants en activitats per a la gent gran i 31.933 participants a les activitats del Servei Comarcal de Joventut. S'han prestat des del Consell Comarcal 41.497 hores de Servei d'Atenció Domiciliària. S'han atorgat 4.498.024 euros en subvencions en l'àmbit d'habitatge, 1.543.118 euros en beques menjador i 208.914,55 euros en el marc de les cinc convocatòries per a entitats del Consell Comarcal. S'han creat o ampliat 66 expedicions de transport públic i s'han creat dos serveis mancomunats pels ajuntaments: el servei informàtic i l'OSTEM (Oficina de Serveis Tècnics del Moianès).

Un cop conclosos els parlaments, l'acte va continuar amb un tast de productes del Moianès i una actuació musical sorpresa a càrrec de l'artista Quim Vila, el qual en el moment de la campanya per la creació de la comarca va compondre una cançó reivindicant la comarca del Moianès, cançó que tornà a cantar i tocar en directe en aquesta trobada.

La celebració va culminar amb les espelmes commemoratives, com a reconeixement de la trajectòria compartida i una mirada cap al futur del territori.

Celebració del doble aniversari a Les Faixes (fot. Consell Comarcal)

De tres anys de secada a la «normalitat»?

Josep Font

L'11 d'abril una resolució de la Generalitat va actualitzar l'estat de secada hidrològica, pel qual el sistema Ter-Llobregat torna a la fase de «normalitat» pluviomètrica —amb un municipi pintat de vermell a la frontera del Moianès, Sant Feliu de Codines, en estat d'emergència.

Les precipitacions del mes de març van acumular gairebé 200 l/m^2 a Moià (186,8 a l'estació de l'Escola Pia). Va ploure vint-i-dos dies seguits i, com es pot comprovar a la pàgina de la pluviometria, són unes xifres que destaquen en els darrers quaranta anys: han revingut rieres i s'han recarregat les deus, això és un fet.

El dia 27 de març, un reportatge de Núria Bacardit a TV3 es feia ressò de l'estat de l'aigua al Moianès. Amb l'embassament de Castellcir sobreeixint, Eduard Guiteras, l'alcalde, demanava prosseguir en la fase d'excepcionalitat «perquè continuem depenent d'un sol pou; en volem fer un altre, però no sabem si hi trobarem aigua». La font de Granera brolla de nou i el seu alcalde, Joan Vilaplana, afirmava que fa tres mesos que no necessiten camions cisterna, però que aquesta situació és puntual i «hi tornarem». Dionís Guiteras insistia en la necessitat d'interconnectar les xarxes d'aigua del Moianès, a la peça televisiva, que informava que l'Agència Catalana de l'Aigua subvenciona la captació de nous pous, i, «si això és insuficient, s'estudiarà la connexió de les xarxes», que pot interpretar-se com un ajornament de la solució que la comarca necessita. L'alleujament de la secada pot tenir, en aquest sentit, aspectes negatius.

Preguntat per LA TOSCA, Jaume Valldeoriola, gerent d'Aigües de Moià, adverteix que el primer trimestre del 2025 (amb el decret d'excepcionalitat encara vigent) ja s'han consumit 12.000 m^3 de més a Moià en relació als tres primers mesos del 2024. La cultura de l'estalvi d'aigua, doncs, no s'ha interioritzat. Puja el consum domèstic, que havia baixat, i també l'industrial, que manté una tendència a l'alça des de l'any 2010. Valldeoriola aporta gràfiques molt clares de la recàrrega de la deu de Castellnou, que està monitoritzada: l'agost del 2024 el nivell de l'aigua

Pou de Casa les Vinyes (fot. J. Font)

va arribar a només 5 metres per sobre de la bomba i actualment, quan s'acaba un cicle de bombeig, és a 20 metres sobre el nivell de la bomba. En un mes, la deu de la Crespiera ha tornat a les aportacions que feia fa tres anys, i l'aigua de Casa les Vinyes es bombeja 12 metres més amunt.

En contrast, Eduard Guiteras, alcalde de Castellcir, deia a LA TOSCA que l'aqüífer de Santa Coloma pràcticament no s'ha recuperat. Toni Massot, alcalde de Castellterçol, fa una crida a la prudència en el consum i afirma que s'ha notat una recuperació del pou. Anuncia que aquest mes de maig, després de dos anys de tramitacions, acabaran les obres de connexió amb el pou del Roquer i això aportarà més tranquil·litat i farà més resilient el municipi. Destaca, a més, que Granera ja té fet el projecte per a connectar-se amb la xarxa de Castellterçol, però que no disposa del finançament per a portar-ho a terme. Laia Oller, alcaldessa de Collsuspina, municipi que també havia de complementar l'aigua de manantial amb cisternes, afirma que amb la pluja de l'octubre passat ja no va necessitar camions i que, amb l'aigua acumulada durant el mes de març, la perspectiva per a l'estiu és optimista, però també demana prudència en el consum.

TECNOLOGIA

La intel·ligència artificial: antecedents, història i aplicacions actuals

Jaume Orriols amb l'ús de ChatGPT d'OpenAI

La intel·ligència artificial (IA) és una de les disciplines més fascinants i prometedores del segle XXI, amb aplicacions que transformen profundament la societat i l'economia.

Antecedents i definició de la IA

La idea d'automatitzar processos intel·lectuals no és nova. Ja en l'antiguitat, filòsofs com Aristòtil van desenvolupar sistemes de lògica formal, una de les bases conceptuals de la IA. En el segle XVII, pensadors com Leibniz van somiar amb màquines que podrien raonar matemàticament.

La intel·ligència artificial es defineix com la capacitat de màquines o sistemes informàtics de realitzar tasques que normalment requereixen intel·ligència humana, com ara la resolució de problemes, el reconeixement de patrons, el raonament, l'aprenentatge, la gestió de les emocions.

Història de la IA

1. Primers passos (1940-1950). La IA moderna va començar amb la formalització de la lògica computacional durant la Segona Guerra Mundial. Alan Turing, matemàtic anglès, amb el seu famós «Test de Turing», va establir una manera d'avaluar si una màquina pot exhibir un comportament intel·ligent. També es van desenvolupar les primeres màquines programables.

2. *Naixement de la disciplina (1956)*. La conferència de Dartmouth és considerada el punt de partença oficial de la IA com a disciplina científica. John McCarthy, Marvin Minsky i altres van formular el concepte de fer que les màquines aprenguessin i prenguessin decisions.

3. Expansió i crisi (1960-1980). Durant aquests anys es van desenvolupar sistemes experts que simulaven el coneixement humà en àrees concretes. Tanmateix, les limitacions tecnològiques van portar a moments de desil·lusió coneguts com els «hiverns de la IA». Molts dels projectes inicials es deixaren d'executar.

4. Revolució del «machine learning» (1990-actualitat). Amb l'augment de la potència de càlcul i l'accés a grans volums de dades, es va produir un avenç en els algoritmes d'aprenentatge automàtic (*machine learning*) i xarxes neuronals. Això donà lloc a sistemes com AlphaGo de Google DeepMind i assistents virtuals com Siri i Alexa, que amb el seu llenguatge natural i dispositius com altaveus, rellotges i mòbils intel·ligents han fet que l'ús quotidià d'aquestes eines sigui normal en les societats del primer món.

Professions on la IA és clau

La IA està transformant gairebé tots els sectors professionals. A continuació destaquem algunes de les seves aplicacions més significatives:

1. Medicina i salut. Diagnòstic de malalties mitjançant imatges mèdiques (per exemple, IA per a detectar càncer de mama, pulmó, còlon). Desenvolupament de fàrmacs més ràpid i eficient. Sintetitzar noves proteïnes de manera ràpida i eficient. Suport a pacients amb *chatbots* de salut. Assistents 24h.

2. Educació. Plataformes d'aprenentatge personalitzades que adapten el contingut a les necessitats de cada estudiant. Avaluació automàtica de treballs escrits. Avatars que parlen amb tu en qualsevol idioma.

3. Indústria i logística. Optimització de cadenes de subministrament. Manteniment predictiu de maquinària.

4. Finances i assegurances. Detecció de fraus en temps real. Gestió d'inversions mitjançant algorismes.

5. Lleis i serveis legals. Anàlisi de grans volums de dades legals per a identificar precedents. Generació automàtica de documents legals.

6. Creativitat i entreteniment. Creació de contingut, com música i art, amb IA generativa. Simulacions realistes en videojocs. Creació de logotips, imatges, vídeos.

7. Agricultura. Monitorització de conreus amb drons i IA. Fertilització intelligent. Predicció de condicions meteorològiques i plagues.

Reflexions finals

La IA està redefinint les bases de la societat moderna, oferint noves oportunitats però també plantejant reptes ètics i laborals. És fonamental regular-ne l'ús per a garantir que aquestes tecnologies beneficiïn tothom i no exacerbin desigualtats. Així mateix, l'educació en IA serà essencial per a preparar les futures generacions per a un món on la col·laboració entre humans i màquines serà clau.

La revolució de la intel·ligència artificial tot just ha començat, i el seu potencial és il·limitat. Queda per veure fins a quin punt pot transformar la nostra manera de viure i treballar.

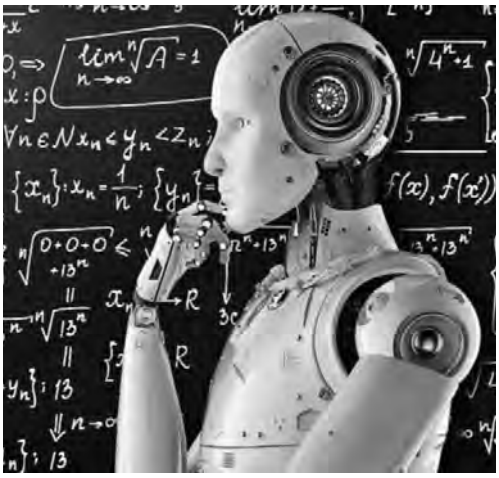

Premsa
Comarcal
rigor i
confiança
ACPC
Associació Catalana
de la Premsa Comarcal
Amb el suport de
Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

DE FORA ESTANT

Bruna Clarà guanya l'Exporecerca Jove

Jaume Clarà

B. Clarà a l'Exporecerca

Bruna Clarà Fernández, de disset anys, alumna de segon de batxillerat de l'Institut Moianès, va guanyar, el dia 31 de març, el Premi Especial Fundació La Pedrera a l'Exporecerca Jove; un premi que la conduirà a ser present, del 10 al 16 de maig, a la prestigiosa fira internacional Regeneron ISEF que tindrà lloc a Columbus, Ohio (Estats Units).

Exporecerca Jove és una fira de recerca que des de l'any 2000 reuneix durant tres dies joves investigadors d'ensenyament secundari i batxillerat que presenten els seus projectes d'investigació en estands personalitzats. El certamen reuneix diferents disciplines (ciència, tecnologia, arts, humanitats i ciències socials) i, en el cas del batxillerat, serveix per a fer divulgació dels millors treballs de recerca (TDR) que s'han hagut de realitzar entre primer i segon d'aquest cicle formatiu.

El treball premiat de Bruna Clarà porta per títol *Noves fronteres en la teràpia: liposomes com a eina per a una medicina més precisa i segura* i, prèviament, ja havia estat exposat al mateix Institut Moianès i, a nivell públic, a la Biblioteca de Moià, el dia 21 de febrer.

L'objectiu del treball, tutoritzat per Marta Puig, professora de química de l'Institut, ha estat, en paraules de la seva autora, «com fer uns vehicles de mida nanomètrica amb materials orgànics, és a dir, amb lípids, per a poder encapsular diferents fàrmacs al seu interior per tal de millorar el transport d'aquests fàrmacs, la seva direccionalitat i la seva eficiència». I, preguntant-li per la raó d'haver triat aquesta temàtica, respon: «perquè actualment hi ha diferents tipus de teràpies gèniques que utilitzen vectors virals, és a dir, aprofiten la carcassa dels virus per a poder transportar material genètic; no obstant això, moltes vegades el sistema immunitari es veu alterat; per això volia investigar altres formes de transport de fàrmacs que no utilitzessin virus, en el meu cas nanopartícules orgàniques anomenades liposomes.»

Bruna Clarà va iniciar el treball de recerca el setembre del 2023, encara que prèviament ja havia fet diverses lectures. Per a poder dissenyar la part experimental de la recerca va contactar amb el Departament de Bioquímica de la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona, on la van acceptar perquè a finals de juny del 2024 hi pogués sintetitzar els primers liposomes amb cannabidiol (CBD). Després, pel juliol, es va inscriure a uns cursos de microbiologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, que també li van suposar treballar als seus laboratoris, on encapsulà antibiòtics i en provà l'eficiència amb antibiogrames.

Amb el treball aprovat, Bruna i la seva companya de classe Zaida Hernández (amb el treball *Asil a la carta: hi ha refugiats que regularitzen la seva situació*

abans que els altres?) es van presentar candidates per a participar en l'Exporecerca Jove (amb un vídeo d'un minut i mig i un resum del treball) i foren acceptades. Així, després d'un dia per a muntar l'estand, del 6 al 8 de març va ser el torn d'explicar tantes vegades com convingués el treball al públic assistent a la fira, entre el qual els membres del jurat que hi passen d'incògnit. Fruit d'aquesta valoració, el treball de la Bruna va guanyar quatre premis (el Premi Ciències de la Salut de l'Institut de Recerca Sant Pau, el Premi del Parc Científic de Barcelona, el Premi Joves i Química i el Premi RACAB «Sopar amb estrelles») i, sobretot, el dret a participar en la final de l'Exporecerca Jove.

La fase final va tenir lloc el dilluns 31 de març al paranimf de la Universitat de Barcelona. Cada un dels onze treballs finalistes tenia deu minuts per a exposar el seu treball i deu minuts més per a sotmetre's a les preguntes del jurat. La principal dificultat, segons la Bruna, era «donar tota la informació necessària perquè s'entengués el treball amb una durada de temps molt curta». Però la dificultat va ser superada amb èxit i l'autora aconseguí el premi principal de poder defensar el seu treball en el Regeneron ISEF d'Ohio. Exporecerca Jove és l'únic certamen d'aquest estil de l'àmbit espanyol que pot enviar representació al certamen americà, el qual reuneix delegacions de tot el món.

Poques setmanes després de retornar d'Ohio, Bruna Clarà haurà d'entomar les proves de selectivitat. Preguntada per l'orientació dels seus estudis universitaris, dubta entre la biomedicina i la bioquímica. «Dependrà de la nota de la selectivitat i d'acabar de mirar les optatives que ofereix cada carrera.» I de cara al futur professional: «A mi m'agradaria dedicar-me a la recerca científica en un laboratori.»

Bruna Clarà durant la seva intervenció al paranimf de la Universitat de Barcelona

FINESTRA OBERTA

Les pàgines d'aquesta secció volen ser una finestra oberta a l'obra dels creadors i creadores del Moianès. Un espai perquè es visualitzi la seva obra i perquè ells mateixos, amb les seves paraules, es presentin als lectors de LA TOSCA. «Finestra Oberta» vol explorar la creativitat i la diversitat de disciplines artístiques nascudes de la mà dels artistes que nodreixen amb cultura el nostre entorn. – Neus P. Cirera

Clara Payàs. «Origen de les espècies»

Oli, acrílic i tinta xinesa sobre paper kraft (2013). 225 x 150 cm

El dibuix, fet amb diverses tècniques de dibuix i pintura (oli, acrílic, tinta xinesa) sobre paper kraft, seria un model per a un possible mural i representa una mena de dispositiu o mecanisme creador de formes, al mateix temps que una transfiguració del temps. És una peça antiga, però representativa, tant pel que fa als materials, com al tema. Dibuixo sovint sobre paper kraft, el seu color em sembla el millor per a visualitzar els continguts que em ronden pel cap. M'agrada també fer figures, no pas escultures, per fer reals els meus propis dibuixos. També he experimentat en tècniques d'animació, majoritàriament basades en el dibuix i, en general, m'agrada el treball manual.

Vaig començar l'activitat artística de gran, després de molts anys implicada en la restauració i conservació del patrimoni artístic. Deixar la ciutat i establir-me a Collsuspina fou un desencadenant per al retrobament amb el paisatge de la infantesa. La casa familiar estiuenca era a Moià, al final d'un carrer, al capdavall del poble; després ja venen els camps, el bosc, la riera, les ametlles, els crancs, els caragols, etc. El que faig està relacionat amb aquell *imprimting* i amb la reconnexió, quaranta anys més tard, amb la natura i la infantesa. Tot un procés de canvis. Viure al camp té parts molt fosques. És molt impactant veure de primera mà les nostres relacions d'ignorància, explotació i maltractament de la terra, dels animals, de tot el que és no-humà. Escenes que no es veuen a la ciutat, tan distant d'aquestes violències.

Viure al camp fa impossible que puguis fer un art «urbà» o aliè a l'entorn. No és el mateix estar voltat d'arbres que de semàfors, ni el fang que l'asfalt; la paleta de colors de la ciutat no té res a veure amb la d'un paisatge forestal, els sorolls incomparables. Les diferències en les percepcions i entre els codis visuals i relacionals són tan grans que difícilment es poden produir psiques similars. Així la motivació és parlar de la natura. Reprendre els diferents relats sobre ella, explicats des de la ciència, la història, l'arqueologia, la biologia, la religió... per a veure quin paper ha tingut l'art en aquestes construccions. De quina manera les diferents imatges, des dels gravats bíblics de Gustave Doré, passant per les il·lustracions naturalistes fins als actuals cromos de Pokémons, han creat noves realitats o dimensions del món natural i quin és el seu impacte sobre les nostres creences.

Clara Payàs (Manresa, 1958). Resident a Collsuspina. Llicenciada en Belles Arts. Conservadora i restauradora de patrimoni. Responsable d'intervencions en les esglésies preromàniques de Terrassa, Sant Joan de Boí i Sant Climent de Taüll, Sant Benet de Bages, casa Milà, etc. Comença l'activitat artística l'any 2010. Ha participat en exposicions col·lectives i individuals, en festivals internacionals de videoart i en residències artístiques a Berlín i Quito.

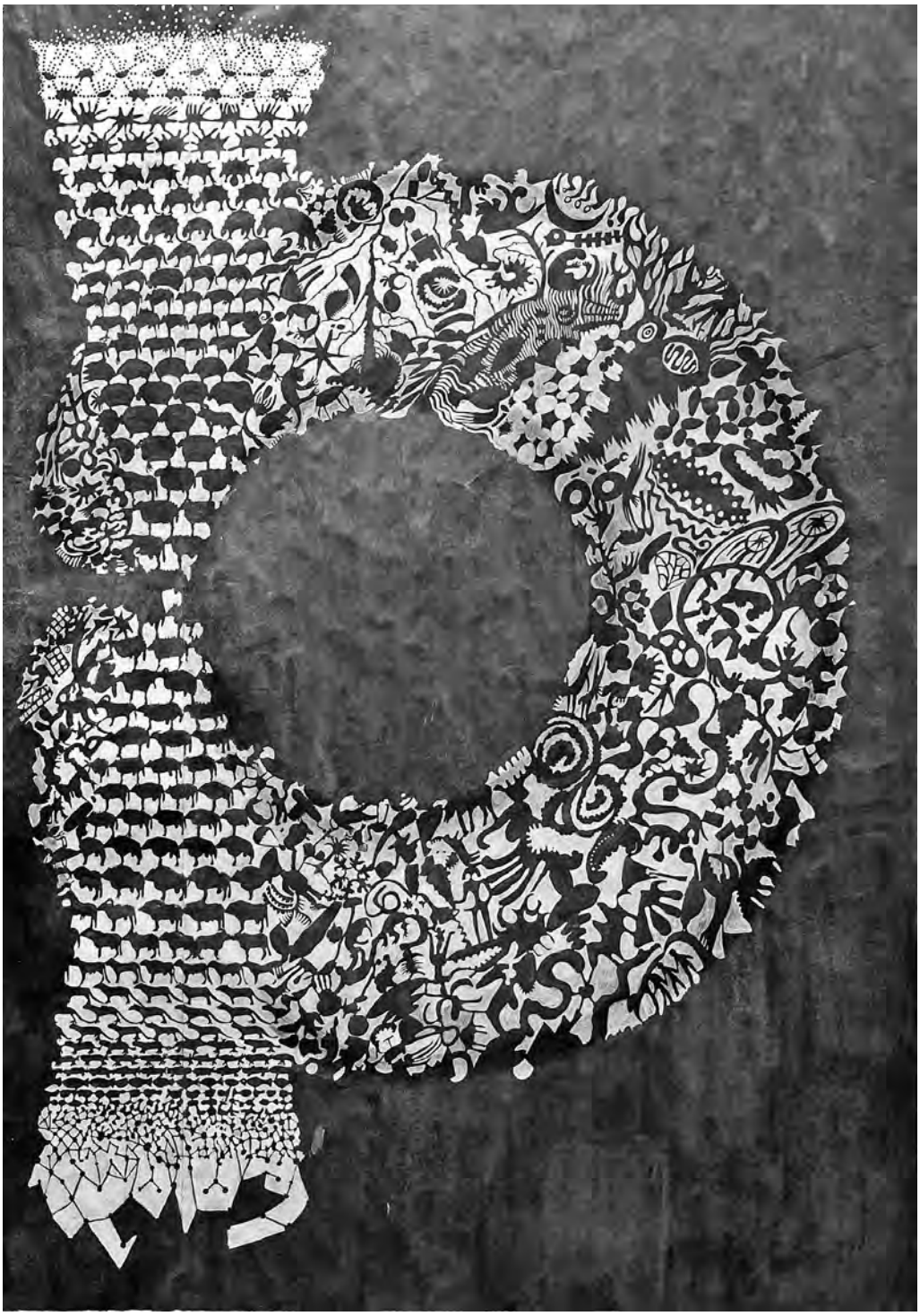

UNA MICA D'HISTÒRIA

El llibre de visites de la parròquia de Sant Andreu de Castellcir (1664-2025)

Francesc Rochel i Vara

El dia 17 de març del 2024 va visitar Castellcir per quarta vegada el bisbe de Vic, Romà Casanova i Casanova. En el llibre de visites van quedar redactats tots els actes celebrats, que comptaren amb el suport i acompanyament del nostre rector, Jaume Soler i Tuneu. És l'última visita registrada en el llibre, però, delicadament i amb la cura i el respecte que es mereix la manipulació d'aquest document, girem a poc a poc els fulls i anem a parar, com si haguéssim fet un llarg viatge en el temps, en el primer apunt que reflecteix l'obertura d'aquest llibre i el seu propòsit: recollir les diferents visites eclesiàstiques presencials dels bisbes de Vic o de la delegació pertinent. Som en l'any 1664.

A partir d'aquesta data, les visites han estat referenciades i s'hi pot observar l'evolució dels diferents tipus de lletra i els estris fets servir per a escriure. En alguna vista hi ha en els marges anotacions numèriques que potser obeeixen a apunts de continguts de la parròquia de Sant Andreu.

Coberta del llibre de visites (fot. F. Rochel)

Però, abans de continuar, potser que fem una petita descripció del llibre: les seves mides són de 21,5 x 30 cm, el seu aspecte extern és molt deteriorat i malmès, a causa del transcurs del temps i de la falta de conservació adient. La coberta, la contracoberta, el llom i les solapes són de pell no gaire gruixuda i de color beix, amb una senzilla tanca de fusta i cordill per a poder cloure el llibre. En el llom hi ha dos relligats reforçats amb un pedaç de pell de color marró fosc que contrasta amb el color beix de tot el llibre. Hi falta un tros de coberta, però hi podem llegir «Visitas» i «Castellcir»; en el llom repeteix «Visita». Després de l'última visita de Mons. Romà Casanova queden per inscriure-hi futures visites un total de divuit fulls.

A partir del llibre es pot fer una relació de tots els bisbes que han visitat la parròquia de Sant Andreu de Castellcir, sigui d'una manera delegada o presencial (mínimes), amb un total de 21 des de 1664 fins a l'actualitat. Els escrits majoritàriament són en castellà, però de tant en tant n'hi ha en català. La visita feta el 25 d'octubre de 1967, en el període episcopal del Dr. Ramon Masnou Boixeda (1956-1983), la referència inicial escrita en català diu així: «El dia d'avui, 25 d'octubre de 1967, hem fet la visita pastoral, la primera després del Concili Vaticà II, a aquesta parròquia de Sant Andreu de Castellcir.» A partir d'aquesta data totes les visites són escrites en català.

A continuació us fem arribar notes d'algunes visites episcopals que hem

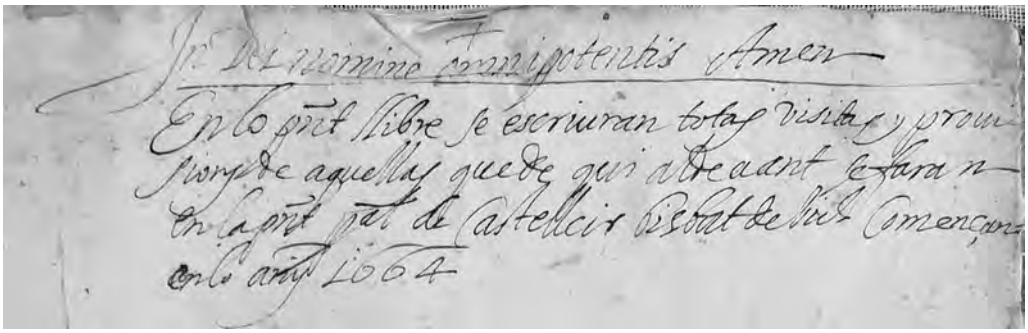
In Dei nomine Omnipotentis Amen
En lo pnt llibre se escriuran totas visitas y provi
sions de aquellas que de qui auant se faran
en la pnt par de Castellcir Bisbat de Vich Comença
en lo any 1664

Anotació inicial del llibre de visites (1664) (fot. F. Rochel)

cregut interessants o curioses, perquè serveixin com a exemple del que es pot trobar en el llibre:

● En la visita episcopal no presencial del bisbe Bartolomé Sarmentero (1752-1775) de data 20 d'agost de 1757, es fa referència a una vista anterior del 23 d'agost de 1753 en què s'havia incitat a «animar al señor párroco a que emblanquine la Iglesia para su mayor *lluhiment*»; la visita va servir, entre altres coses, per a veure que el suggeriment havia estat atès.

● En la visita episcopal del 21 de maig de 1888 del bisbe Josep Morgades i Gili (1882-1899) trobem el següent paràgraf: «... a mayor gloria de Dios, decretamos lo siguiente: Sería muy conveniente que se trasladase el cementerio a otro punto, donde, enteramente amurallado, pudiese ponerse a cubierto de toda profanación. Entretanto esto no se consiga, encargamos muy especialmente al reverendo cura párroco mucho cuidado de que estén siempre cerradas las dos puertas que dan entrada al mismo, procurando quitar con frecuencia las hierbas, piedras y demás objetos impropios de este lugar»; possible inici de la ubicació del cementiri actual. També fa referència a les humitats de la sagristia i a la necessitat d'arreglar-les.

● En la visita posterior del mateix bisbe, de data 12 de maig 1891, es fa referència a la visita anterior i com a seguiment de les millores s'escriu en el llibre: «Decretamos lo siguiente: si, con las obras recientemente ejecutadas en la Iglesia, campanario y cementerio antiguo, mucho se ha hecho para que presente buen aspecto la casa del Señor.» Podem deduir d'aquesta visita que hi havia un cert control de les ordres suggerides per a la millora de tot el conjunt arquitectònic i concretament amb la referència al cementiri.

● En la visita de la comitiva episcopal del bisbe Josep Torras i Bages (1899-1916) del 20 d'octubre de 1910 trobem

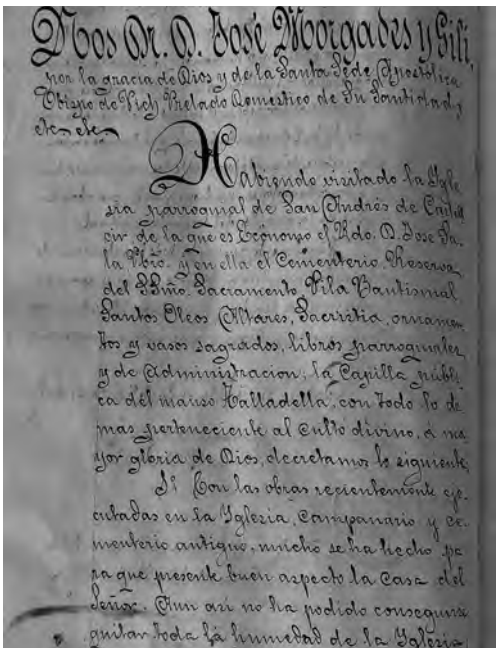
Nos Dr. D. José Morgades y Gili,
por la gracia de Dios y de la Santa Sede Apostólica
Obispo de Vich, Prelado Doméstico de Su Santidad y
&c. &c.
Habiendo visitado la Igle
sia parroquial de San Andrés de Cal
sin de la que es Ecónomo el Rdo. D. José Da
la Abio. y en ella el Cementerio. Reserva
del Stmo. Sacramento Pila Bautismal
Santos Oleos Altares, Sacristía, ornamen
tos y vasos sagrados, libros parroquiales
y de Administracion, la Capilla públi
ca del mismo Calladella, con todo lo de
mas perteneciente al Culto divino, á ma
yor gloria de Dios, decretamos lo siguiente
1º Con las obras recientemente eje
cutadas en la Iglesia, campanario y ce
menterio antiguo, mucho se ha hecho pa
ra que presente buen aspecto la casa del
Señor. Aun así no ha podido conseguirse
quitar toda la humedad de la Iglesia

Visita del bisbe Morgades, el maig de 1891

descrit un denominador comú de moltes visites: «Habiendo visitado la Iglesia de San Andrés de Castellcir, de la cual es cura párroco el reverendo don José Sala, encargamos al mismo el mayor celo y diligencia en la enseñanza de la doctrina cristiana, siguiendo las ordenaciones de su Santidad Padre Pío X.»

D'aquests exemples de visites descrites podem deduir que la seva finalitat era i és tenir un control de tot el que pot ser millorable a nivell arquitectònic i també animar a millorar la difusió de la doctrina cristiana a la parròquia.

En relació a les visites, en el llibre de Jaume Dantí i Riu i Joan Ruiz i Calonja *Castellcir segles X a XVIII: origen i evolució d'un poble de la Catalunya Vella* cita, a la p. 149, en el capítol dedicat a l'església: «L'edifici era coronat per un cimborri on hi havia les campanes. Segurament a aquest cimborri es deu referir el visitador episcopal del 21 de desembre de 1590, quan mana que reparin les parets del sostre del campanar...» Amb aquest apunt queda clar que, abans de la data del llibre de visites (1664), la parròquia de Sant Andreu de Castellcir ja rebia visites episcopals.

Com a cloenda recollirem un comentari de Mn. Jaume Soler i Tuneu, que en animada conversa ens indica, com a reflexió, com devien ser a nivell de transport les comitives episcopals de temps pretèrits; potser, ens diu, el desplaçament llarg i feixuc es feia amb una senzilla tartana o carruatge amb coberta de lona des de Vic, i la rectoria servia per a aixoplugar el bisbe o a la seva delegació per a passar la nit i poder el dia següent sortir cap a Vic o visitar una altra parròquia propera. Aprofitem aquesta observació de mossèn Jaume per a agrair-li la seva confiança i col·laboració a cedir per un cert temps el llibre de visites de la parròquia de Sant Andreu a fi de poder redactar aquest article.

ESPORTS

La petanca, un joc per a tothom

Enric Pascual Clopers

Avui tocava netejar els trofeus guanyats durant anys i m'ha vingut al cap fer un escrit per aclarir l'opinió que molts tenen sobre la petanca: la petanca és un joc per a tothom, no té edats, encara que molts tinguin la idea que és un joc per a persones ja jubilades. Jo vaig començar a jugar a campionats de lliga a 35 anys i ho vaig fer fins a 74 (ara ja només hi jugo al parc) i he recorregut bona part de Catalunya. A Moià ha costat, però al final al parc municipal hem aconseguit de tenir dues pistes de petanca en bones condicions, gràcies a l'ajuntament i a diverses persones que ens han ajudat.

Ara els qui hi juguem som grans (per no dir vells) i ens sabria molt greu que es perdessin aquestes pistes que tant ens han costat.

Si hi ha algú interessat a provar de jugar-hi, pot telefonar al 637 300 468 (Enric Pascual) o venir a las pistes a partir de les cinc de la tarda (nosaltres hi som sempre que faci bon temps i les pistes no estiguin molles per la pluja). De boles en tenim per deixar. A veure si algú s'anima i fem una bona colla!

Repeteixo, pot jugar-hi tothom: homes, dones, joves, grans..., tothom qui vulgui.

NATURA I SOCIETAT

El conte d'un rovelló anomenat Tallat, un rovelló ben informat!

Miquel Fortuny, biòleg

«De la carn, el moltó, i del bolet, el rovelló.»

Explica el biòleg Josep Cuello que, igual que al mercat de Manresa tres-cents cinquanta anys enrere, el consum de bolets que fem els catalans en aquest principi de segle pot dividir-se en dues categories: els rovellons i els altres. No hi fa que molta gent estigui convençuda que els rovellons o esclata-sangs no són pas els més bons, perquè és igual de cert que l'estima ve d'antic i es manté. No és sols el pes de la tradició; el nombre de tones que any rere any passen pels mercats canta (*Passió boletaire*, 2011, p. 127).

És curiós que els humans, que ens passem la vida comptant, mesurant, pesant i utilitzant els números per a ordenar el món i per a construir-lo, no vegem una realitat que pot afectar el futur de la *Funga*, del rovelló en particular i dels organismes edàfics.

Vaig meditar respecte a l'anterior paràgraf a partir d'una conversa amb un rovelló de ficció angoixat per la por de ser desarrelat. Patia pel miceli d'on nasqué i sobretot pel futur de les noves emergències d'esporocarps; aquelles estructures que denominem bolets (rovellons) que ens generen tantes passions i que tenen la funció de dispersar les espores. La compactació del sòl era un maldecap afegit per al rovelló. Hi estic d'acord, rovelló! Si m'ho permets, amic rovelló, et posaré nom, et diré Tallat!

Es veu que el rovelló protagonista ha estat un bolet, un rovelló emergent d'un miceli resilient que ha subsistit enguany, i com altres anys, les inclemències d'un clima canviant i atípic en una bosquina de pi roig, a resguard del vent entre el serrat dels Rocs i Puigmartre, en el terme de l'Estany. No pateixis, Tallat, no diré a ningú el veral de la rovellonera.

Tallat m'explica detalls de la seva vida i comenta que, tot i que els micelis, en general, són molt resistents i la xarxa molt robusta, en trencar les hifes, els fongs queden vulnerables a depredadors com nematodes, àcars i col·lèmbols afectant la funcionalitat del miceli en l'ecosistema, com ara per l'accés a nutrients, simbiosi amb arbres i reciclatge de la matèria orgànica. Si les condicions són adverses —context actual d'escalfament global, manca d'humitat, compactació del sòl, sobreexplotació, competència amb altres microorganismes— la capacitat del miceli per a sostenir-se, regenerar-se i sobreviure pot quedar compromesa, car els micelis, diu el rovelló, no són ni de bon tros «immunes a condicions extremes». Els darrers anys al Moianès ho hem tingut mot difícil. Ja ho saps: els darrers anys, pocs rovellons hauràs tallat, car «evolució vol dir èxit en la reproducció» i la climatologia adversa l'ha truncada.

Els nostres micelis no han estat capaços de treure profit de l'acord mutualista amb els arbres, no hem pogut de cap manera fer servir l'energia disponible i ser eficients en la producció de bolets. No sé si coneixes el principi, atribuït a l'ecòleg Howard Thomas Odum i al matemàtic Alfred James Lotka, anomenat «*maximum power principle*», que consisteix a usar l'energia disponible de manera eficient en la reproducció.

Sí, Tallat, el conec, i jo, com també tu, per les publicacions a les quals he tingut accés, sempre he pensat que, tot i que els micelis són resilients a la fragmentació, no

sempre se'n surten, i per descomptat que la compactació i sobreexplotació són dos problemes greus afegits a la crisi climàtica.

Hi ha dos treballs que mereixen ser comentats al fil de la nostra conversa: Fricket *et al.* (2007), «Network organization of Mycelial Fungi», i l'altre de Bebber *et al.* (2006), «Biological solutions to transport network design». Ambdós estudis destaquen la capacitat que teniu els micelis per a mantenir la funcionalitat malgrat el dany o pèrdua de parts de la xarxa, i com els micelis organitzeu les vostres xarxes per a optimitzar funcions biològiques crítiques. Així, doncs, Tallat, segons els dos estudis sou notablement resilients…

Crec, Tallat, que d'alguna forma els fongs sembla que sou capaços d'analitzar matemàticament el món desxifrant patrons i regularitats per sobreviure.

—Doncs és cert, ja que els ecosistemes són llocs complexos i impredictibles, els hàbitats canvien, els depredadors ataquen, els nutrients s'esgoten, el trepig de vaques, vedells i boletaires compacta el sòl, i la supervivència dels nostres micelis i la producció dels bolets depèn de la capacitat de comprendre l'entorn, ja que viu qui s'adapta a la incertesa ambiental, Miquel. Perquè et dius Miquel i ets biòleg, veritat?

—Sí, és cert, Tallat, soc Miquel Fortuny, també conegut a l'Estany per Tolix (sobrenom adjudicat per Manel Almodóvar de la colla de l'Estany).

Durant la xerrada vaig recordar la malaguanyada matemàtica iraniana Maryam Mirzakhani (Medalla Fields 2014), que deia que les matemàtiques eren per a ella, molt sovint, com «estar perduda a la selva i cercar tota la informació possible per a trobar noves pistes… Amb un xic de sort —afegia— és possible trobar una sortida». De la mateixa manera actuen els fongs en els seus hàbitats, vaig pensar (Mirzakhani va ser la primera dona a rebre la més alta distinció en el camp de les matemàtiques, la Medalla Fields).

Molt bé, Tallat, aquest coneixement servirà per a assignar probabilitats a la vostra capacitat de supervivència, en un exercici que, inspirat per tu, farem tot seguit… Suposem, Tallat, que tens uns progenitors amb micelis extremadament resilients quan els trenquen les hifes per desarrelament del sòl (expressió de moda), i els rovellons, com a espècie, sou una espècie «crac» en la resiliència a la sobreexplotació i compactació del sòl. Assignem probabilitats a tal extrema resiliència:

Aquest miceli hipotètic surt ben lliurat d'atacs per nematodes amb una probabilitat del 99%; un 98% a sortir exitós d'un atac per àcars; si els col·lèmbols busquen brega se'n surt amb una probabilitat del 95% i, en general, és resilient a una fragmentació del miceli sobrevivint en el 90% dels casos; a la sobreexplotació ho és en un 80% i a la compactació és resilient en un 60%. Bé, doncs, fem càlculs:

Si suposem que les desgràcies són independents, la probabilitat de supervivència seria la següent:

Probabilitat = 0,99 • 0,98 • 0,95 • 0,90 • 0,80 • 0,60 = 0,39 (39%).

Com a rovelló ho tens fotut, i molt més en un context d'escalfament global i cap regulació que et protegeixi! Upsss… Sí, certament resulta preocupant, amic Tallat, que una cosa tan inofensiva com un càlcul de probabilitats (regla del producte) pugui comprometre en tal mesura la supervivència d'un miceli i el futur dels rovellons. Cal entendre el lligam «vital» entre supervivència i reproducció! Sense micelis, ni bolets ni espores…

Ai senyor!, diria Ned Flanders, un dels personatges dels Simpson: «La ciència és com aquell graciós que t'arruïna la pel·lícula quan et comenta com s'acaba.»

LLETRES

Versos diversos...

Baltasar Fonts

Tenim un gènere molt poc conreat en les nostres lletres: el retrat. Josep Carner, un dels nostres poetes més vibrants, descriu amb aquest petit text l'estampa de Joaquim Ruyra: fill de Girona i nascut en 1858, mestre del conte —a més de narrador, novel·lista, dramaturg, assagista, poeta i traductor—, mig pagès d'ascendència i mig lletrat de vocació, no perdé mai aquest aire bohemi que el text us suggerirà.

Retrat de Joaquim Ruyra

Consirós, ran de mar, descurat d'ell mateix,
el cigar a la boca, barret tronat i el feix
de roba que li penja del cos, apar captaire
que pidola la llum d'una paraula, l'aire
que encoratgi la vida, el record de joventut
i la proa que talla l'aigua del vell llagut...
Més enllà d'aquest home hi ha l'home interior
amb horitzons de llum i fruita amb gust d'amor.
Tot ell és un paisatge riquíssim amb l'aroma
que mai no perd el gust secret de l'idioma,
de l'home que camina sense perdre l'alè,
perquè viu del misteri que li ve de la fe.

Josep Carner

Glossari*: Consirós*: pensarós, capficat, concentrat. | *Descurat*: descurós, desordenat, deixat. | *Apar*: sembla, té l'aspecte. | *Pidola*: demana, capta, mendica. | *Fe*: confiança, convicció, seguretat.

Armats

Pere Criach Puig

La claror dels ciris balla
en els rostres encongits
dins el silenci que plana
sota el fosc vel de la nit.

El so de remor llunyana
provoca un infantil crit
fent encongir cors i flames.
Els armats ja són aquí!

Es giren totes les cares,
el carrer sembla infinit
i en l'horitzó amb l'espasa
el cap els mostra el camí.

Vint sandàlies refreguen
el terra amb un sec brunzit
i d'un sol cop espeteguen
les vint llances tot seguit.

Pel cop tremola la terra
com tremola quan a Crist
li varen clavar la llança
per obrir-li un clot al pit.

La columna avança ferma
al compàs del seu destí,
cascs i cuirasses llambregen
els ulls absorts dels veïns.

No hi ha lloc per la feblesa
en el troc, troc repetit
anunciant la tristesa
que ha de venir tot seguit.

Els misteris apareixen
oscil·lant adolorits
quan els armats es fonen
disciplinats en la nit.

Un senyal de trànsit

Marian Baqués

Em va cridar l'atenció una furgoneta groga de senyalitzacions situada davant Les Faixes. Hi col·locaven un senyal de trànsit per avisar-nos que hi havia un pas zebra. Ve a dir-nos: «Conductors, vigileu! Pareu atenció!»

Avui, doncs, ens convidem a fer atenció sobre l'atenció.

Manuel de Vega ho explica molt bé: «En un moment donat flueix en els nostres receptors una considerable quantitat d'informació. Aquesta informació pot ser molt heterogènia i complexa i, segurament, desborda la nostra capacitat de processament. Constantment estem sotmesos a una sobredosi d'informació i això resulta especialment patent avui en dia, ja que la nostra societat tecnològica ens bombardeja amb multitud de missatges, i ens exigeix habilitats complexes —com el maneig de màquines— que demanen el màxim de les nostres capacitats cognitives. El fet que puguem adaptar-nos a un entorn complex entenent-lo i manipulant-lo adequadament és possible gràcies a les nostres capacitats atencionals, que ens permeten de dirigir els nostres recursos mentals sobre alguns aspectes de l'entorn i prescindir d'altres, o bé repartir aquests recursos de manera òptima entre dues o més tasques» (*Introducción a la psicología cognitiva*, Madrid 1984, p. 123).

Prestar atenció és seleccionar. Seleccionar un estímul dels molts que ens esperonen. Estar atent al tren d'incitacions que ens van assetjant.

Puc localitzar en el temps un fet de la meva vida: tardor de 1977. Vaig poder-m'ho arreglar en el treball i cada matí d'aquest període em tancava amb el llibre *El cerebro en acción*, del neuròleg rus Aleksandr Romànovitx Lúria (Barcelona 1977). No hi entenia res, però perseverava a estripar cada paràgraf. Sempre he pensat que va ser una bona inversió de temps. Agraeixo a l'autor la cultura neurològica que em va donar. Entre altres coses, diu: «*La direccionalitat i selectivitat* dels processos mentals, la base sobre la qual s'organitzen, s'anomena normalment en psicologia amb el terme *atenció*. Amb aquest terme entenem el factor responsable d'extreure els elements essencials per a l'activitat mental, o el procés que manté una estreta vigilància sobre el curs precís i organitzat de l'activitat mental» (p. 254).

Quins elements afavoreixen l'atenció? Des d'una didàctica basada en el coneixement de les lleis del cervell, Marie Joseph Chalvin proposa: «Tenim una màquina meravellosa capaç de posar-nos en condicions de triomfar seleccionant l'objecte de les nostres preocupacions. Però aquesta màquina és capritxosa i imprevisible. El cervell és actiu i nerviós, proposa sempre preguntes fins a la indiscreció. Aquestes qualitats poden transformar-se en defectes per als professors que vulguin transmetre un missatge pedagògic. El cervell obeeix a certes lleis draconianes: 1) necessita certa excitació intel·lectual; 2) reserva els seus recursos per a esdeveniments que considera importants; 3) s'economitza a si mateix i no respon més que a estimulacions noves; 4) s'interessa per les contradiccions més que pels fets reals; 5) tria el que deixarà passar, funciona com un filtre. Per tant, l'atenció té necessitat de la curiositat, del canvi; es mobilitza per tot el que és nou, sobtat, inesperat. S'adorm i desapareix sota l'efecte del costum i la rutina» (*Los dos cerebros en el aula*, Madrid 1990, p. 65).

Alguna vegada he parlat del meu amic Antoine de la Garanderie. La seva

aportació a l'escola és original i útil, malauradament desconeguda a casa nostra. Com a mestre, no es pregunta pròpiament què és l'atenció, sinó, més aviat, com estar atent. «S'ha pensat que l'aplicació de l'atenció demanava que es fes el buit de l'esperit perquè l'objecte per captar el pogués omplir. Per això, caldria fer fora per precaució tot element estrany al mateix objecte. Es podria definir aquest imperatiu amb les expressions següents: "Si vols mirar alguna cosa, comença per no veure res més"; "si vols escoltar alguna cosa, comença per no sentir res més"» (*Pedagogia dels mitjans d'aprendre*, Barcelona 1990, p. 27).

I no podem deixar de parlar del *mindfulness*. A la nostra Universitat d'Estiu ha estat un dels cursos que més èxit ha tingut. «El *mindfulness* consisteix simplement a ser present de manera conscient, a comprendre el que passa ara tot adoptant una actitud oberta i benvolent. Ser present aquí, en l'instant, sense opinar, sense rebutjar el que succeeix, sense deixar-se endur pel nerviosisme diari. No pensar en el que passa en aquest moment, sinó ser-hi ara i aquí.

»Si sou presents en allò que viviu quan us lleveu al matí, quan us pregunteu alguna cosa, quan us fixeu en el més petit somriure dels vostres fills o quan participeu en petits o grans conflictes, aleshores no us trobareu en una altra banda amb les vostres idees, us trobareu aquí. D'aquesta manera economitzeu l'energia, veieu el que passa mentre passa. La presència conscient i condescendent genera canvis en l'actitud i en els comportaments, respecte a nosaltres mateixos i respecte als fills. Tot plegat s'aconsegueix més o menys espontàniament, perquè prové de l'interior, sense que calgui fer res.

»El *mindfulness* consisteix a percebre el sol a la pell, a sentir com s'escolen per les galtes gotes salades; consisteix a experimentar en el cos la irritació, l'alegria i també el malestar quan apareixen. Sense que hàgiu de fer-hi res, sense reaccionar-hi de seguida o expressar el que penseu. El *mindfulness* és ser present amb benevolència al que passa ara, cada moment» (Eline Snel, *Tranquils i atents com una granota*, Barcelona 2014, p. 21; text retocat). Oi que és maca, aquesta citació? Ens hi posarem i... farem el que podrem.

El 15 de maig de 1942, Simone Weil escriu una llarga carta al dominic Joseph Marie Perrin. Ella mateixa l'anomena «Autobiografia espiritual». És a Marsella —mals temps per a una jueva—. S'embarcarà des d'allí pocs dies després. Diu: «D'antuvi, vós em diguéreu una vegada, al començament de la nostra relació, una paraula que m'arribà al fons de mi mateixa. Em diguéreu: "Aneu alerta, que si passàveu de llarg pel costat d'una gran cosa per culpa vostra, seria una llàstima"» (*A l'espera de Déu*, Barcelona 1965, p. 83).

Estiguem atents, doncs, estiguem atents.

Fot. Anna Sánchez Ricart

PUBLICACIONS

Avançant en el català científic

Josep Ruaix i Vinyet

A hores d'ara no hi ha dubte que el filòleg moianès Carles Riera és un expert en català científic. Ens n'acaba de donar una altra prova amb la publicació del *Vocabulari de farmàcia i medicina, antic i modern*, editat per la Fundació Antoni Esteve i datat a novembre del 2024, si bé no ha sortit fins l'abril del present any 2025.

En 136 pàgines, encapçalades per un interessant pròleg del Dr. Fernando A. Navarro, l'autor ens introdueix en l'obra, ens refereix d'on venen els treballs originals, ara convertits en altres tants capítols del volum, i ens els va oferint, pulcrament redactats.

Els primers dos treballs o capítols són de tipus divulgatiu, amb els quals C. Riera havia contribuït a enriquir sengles llibres de text elaborats per amics seus.

El tercer treball té un interès particular per als moianesos, perquè hi analitza el vocabulari farmacèutic de sis apotecaries de la vila de Moià (vegeu *Modilianum*, núm. 12, agost 1995, pp. 55-72) i, com es veu, té un caràcter històric.

El quart treball també té un caire històric, però molt més modern. Es titula «Medicaments antics comercialitzats».

Els treballs següents ja són pròpiament de llenguatge científic actual: capítol 5, «Medicaments: noms comercials o de marca»; cap. 6, «Noms dels fàrmacs que inclouen denominació del laboratori: els genèrics i els de marca (o comercials)»; cap. 7, «Terminologia mèdica», i cap. 8, «[A propòsit de la t]erminologia mèdica i farmacèutica dels diccionaris (generals i d'especialitat)». Encara que primordialment aquests capítols van destinats a especialistes, els qui no ho som també hi trobem curiosos coneixements, ja que avui tots poc o molt ens relacionem amb el món de la medicina i de la farmàcia.

Finalment ve un triple apèndix: «Nota redactada en primera persona», d'interès per a conèixer la biografia del nostre convilatà; «Curs de llenguatge de les ciències de la salut» i «Curs de lèxic sanitari», que són els esquemes d'altres tants cursos que l'autor ha impartit. Òbviament, el llibre s'acaba amb la bibliografia i amb l'índex.

Crec oportú d'acabar aquesta breu ressenya amb un paràgraf del pròleg (p. 9): «Considero aquest *Vocabulari de farmàcia i medicina, antic i modern* de lectura imprescindible per als interessats pel llenguatge farmacèutic en català, per descomptat; però summament aprofitable també per a tots els qui ens interessem pel llenguatge científic en qualsevol altra llengua romànica. En un món encaminat cap al monolingüisme anglòfon, i en un moment històric en què els models massius de llenguatge despunten com una amenaça —i també una esperança— per a la linguodiversitat, el futur de qualsevol de les nostres llengües es troba íntimament lligat al de les llengües germanes; de manera predominant, les quatre més parlades: castellà, portuguès, francès i italià.» Només hi afegeixo: Carles Riera ens fa avançar en aquest sentit.

Un Moià que costa de reconèixer

Elvira Permanyer i Sert

El dia 13 d'abril, Diumenge de Rams, a la tarda, va tenir lloc a l'Auditori de Sant Josep la presentació del llibre *Moià desaparegut*, un recull de fotografies editat per Efadós dins la col·lecció «Catalunya desapareguda» que ja compta amb més de 250 títols de 214 poblacions i territoris de Catalunya.

L'autoria del llibre és dels moianesos Jaume Clarà i Ramon Tarter, que han escollit unes 160 fotografies que ens retornen a temps passats d'un Moià alguns indrets del qual encara es poden reconèixer però amb d'altres que, si no fos per la fotografia, no se sabria de la seva existència. Cada imatge va acompanyada d'un text que ens la situa en el temps més enllà del primer cop d'ull i ens n'explica el contingut: les festes, la gent, les cases, els carrers, els oficis...

Les fotografies escollides tenen diversa procedència, des de les col·leccions particulars dels autors del llibre a la de Manel Alsina, un dels primers col·leccionistes de fotografies de Moià, passant per l'arxiu de la saga de fotògrafs Renom o les de l'Arxiu Històric de Moià, la Biblioteca de Catalunya i l'Arxiu Nacional de Catalunya. En total, un recull de fotografies organitzades de manera que, tot sortint de la plaça Major, ens va menant per carrers i places cap als afores, explicant anècdotes, detalls i històries viscudes del veïnat.

Per a donar a conèixer el contingut del llibre, durant la presentació els dos autors van projectar vuit fotografies explicant-nos què es pot veure en una imatge històrica si estem atents a mirar-la més enllà del primer cop d'ull. Una de les fotografies comentada va ser la primera panoràmica que es coneix del poble, feta l'any 1878 per Antonio H. Quiroga, on destaca un poble petit i reclòs al voltant de l'església i amb les costes de l'entorn del poble pelades, sense arbres. La següent, una imatge des del campanar, on es veuen els carrers que surten de la plaça Major cap al Raval de Dalt amb l'edifici imponent del Col·legi i l'església de Sant Sebastià. El carrer de Sant Antoni, on es distingeix l'actual Casal quan enca-

Jaume Alcázar, de l'editorial Efadós, els autors Ramon Tarter i Jaume Clarà, i Josep Font, en l'acte de presentació (fot. E. Permanyer)

ra era la rectoria parroquial. La processó de festa major de 1920 al seu pas per la placeta de Sant Sebastià, carrer de la Cendra i cal Santaire. L'ensacada de gra després de batre a l'era del Cabanya de 1908 amb una vista de la parròquia poc habitual que ens porta a les feines del camp. La vista el carrer de la Cendra des de la Baixada del Mestre en 1920 amb les cases que van ocupar el fossat de les muralles. La imatge de la casa del Pla Romaní en plena feina de batre i la formació dels pallers, una masia el segle XVI, avui desapareguda perquè va ser destruïda en 1939 per haver-s'hi acumulat material bèl·lic en la retirada de l'exercit de la República. Un viacrucis al capdavall del carrer de la Tosca a tocar la carretera amb les restes d'una fabrica destruïda en 1839 per la carlinada. Resumint, una veritable classe d'història moianesa. Ens hauríem estat hores escoltant i mirant imatges.

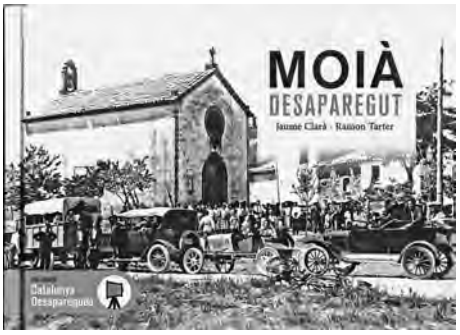

Les fotografies antigues, que no eren fàcils de fer, ens transporten a èpoques passades i ens permeten d'intuir com era la vida de la gent i del poble, ens acosten al patrimoni arquitectònic que encara resta, ens fan saber les activitats culturals i d'oci d'abans, reconèixer el paisatge que ens envolta... Fullejar el llibre ens permet de saber d'on venim, de quina gent som hereus i quin territori ens aixopluga actualment: una manera de conèixer-lo i estimar-lo per a no desmerèixer-lo.

Llibres

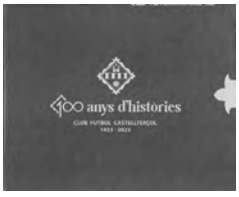

100 anys d'històries: Club Futbol Castellterçol, 1923-2023

Castellterçol: Club Futbol Castellterçol, 2025. 318 pp.

Amb dos anys de retard sobre la celebració del seu centenari, el Club Futbol Castellterçol publica un llibre profusament il·lustrat en què es repassen, amb múltiples col·laboracions, aspectes diversos dels cent anys d'existència del club castellterçolenc. La coordinació de l'obra ha anat a càrrec de Josep M. Díaz, Griselda Guiteras, Josep Pratdesaba, Araceli Plans i Elena Piella.

Nona Arola i Vera. *Coses de trementinaires: 50 plantes silvestres comestibles i medicinals a Granera*

[Granera]: l'autora, 2025. 128 pp.

Selecció de cinquanta plantes que es poden collir fàcilment als camps i boscos de Granera i del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, amb les principals claus per a saber-les reconèixer i les seves propietats medicinals i aplicacions culinàries.

Frank Round. *Hasta el final: basado en una historia real*
[S.l.]: l'autor, 2024. 211 pp.
Amb el pseudònim Frank Round, el moianès resident a la República Dominicana Francesc Redondo —autor de novel·les ambientades en aquest país— narra la lluita contra la malaltia i l'afany de superació del seu germà, Joan Carles, alhora que repassa la seva joventut amb la colla dels Bustius i el prematurament desaparegut Joan Vila.

Josep Gallifa. *Retórica y educación: la expresión oral y el aprendizaje*
Barcelona: Editorial UOC, 2025. 206 pp.
Amb aquest nou llibre Josep Gallifa pretén contribuir a millorar l'aprenentatge de l'expressió oral en totes les seves formes: debat i discussió, argumentació racional, influència i màrqueting, narratives i *storytelling*, discursos commemoratius i de celebració, en fòrums judicials, debats polítics, etc.

Xavier Rius Sant. *Aliança Catalana: els nostres ultres*
Barcelona: Icària Editorial, 2025. 282 pp.
Nova contribució de Xavier Rius al coneixement de la ultradreta del nostre país, en aquest cas centrat en Aliança Catalana, un partit que es declara independentista i que en les darreres eleccions municipals va accedir a l'alcaldia de Ripoll. El llibre s'endinsa en la biografia de l'alcaldessa d'aquesta ciutat i líder del partit, Sílvia Orriols.

Revistes

—**Butlletí Oficial del Bisbat de Vic**, novembre-desembre 2014, amb l'article «Mn. Josep Ruaix i Vinyet rep el "Diploma de col·laborador distingit" de l'Institut d'Estudis Catalans».

—**Catalunya Cristiana**, 16-3-2025, amb la ressenya titulada «Devessall de versos», signada per Josep Ruaix.

—**Full Diocesà**, Vic-Solsona, 2-3-2025 i 16-3-2025, amb, respectivament, una nota bibliogràfica sobre el llibre *Fe i Vida*, de Carles Riera, i l'article «Gestionar la pobresa», signat per J. Ruaix.

—**Llengua Nacional**, núm. 130 (1r trimestre 2025), amb l'article «Sobre els adverbis "també" i "tampoc", signat per C. Riera, el treball «Qüestions sobre l'article determinat (II)», signat per J. Ruaix, i una ressenya sobre el llibre de Xavier Rull *La filologia catalana, un entrebanc per a la llengua catalana*, signada pel mateix J. R.

Diaris

Regió7

10-3-2025
«Les obres obliguen a tallar el trànsit a la nit durant deu dies a la C-59 al Moianès. La interrupció es produeix des d'avui en el tram situat entre Castellterçol i Sant Quirze, i de dia tindrà només un carril obert amb pas alternatiu regulat. Mentre durin les obres, també tindrà alteracions el servei de bus interurbà de Barcelona fins a Oló».

26-3-2025
«Futbol: El Moià encara el final de temporada amb un somni. El conjunt moianès va líder amb 48 punts i un registre de 15 victòries, tres empats i cinc derrotes.

27-3-2025
«Monistrol de Calders denuncia l'estat d'una riera per l'enderroc d'una resclosa. L'alcalde està preocupat perquè els sediments que s'havien acumulat al llarg dels anys a la presa han anat ara aigües avall i han cobert i taponat passos inundables».

3-4-2025
«Familiars d'una víctima d'agressió sexual a Moià denuncien la lentitud judicial. El seu entorn lamenta que després de sis anys d'espera per a celebrar el judici a l'Audiència de Barcelona els han ajornat la causa per un error administratiu».

15-4-2025
«El Moianès fa deu anys amb més serveis però amb buits no resolts. La proximitat és el benefici més destacat pels alcaldes, i com a reptes parlen de millorar la xarxa d'aigua o crear un centre d'acollida d'animals». «Condemnat l'exalcalde Montràs a 7 anys d'inhabilitació per operacions de MoiàFutur. El Tribunal provincial considera que tant amb el projecte del CAP, que portava afegit el pàrquing subterrani, com amb el de l'antiga caserna es van realitzar ampliacions contractuals irregulars».

EL 9 NOU

25-3-2025
«Aliança Catalana és com una secta perquè tothom obeeix Orriols», entrevista a Xavier Rius Sant, periodista moianès.

18-10-2024
«El Soler, la singularitat de produir nous al Moianès. La plantació de nogueres de Calders acull una visita dissabte en el marc de la Setmana Bio».

CLÍNICA DENTAL PUJOL
Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269
ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

BREUS

Titelles de Calders, al Japó

La companyia de titelles calderina Rocamora Teatre ha estat convidada a formar part de la programació cultural del Pavelló d'Espanya a l'Exposició Universal que se celebrarà a la ciutat japonesa d'Osaka del 13 d'abril al 13 d'octubre d'enguany. Del 29 d'abril al 4 de maig, la companyia formada per Carles Cañellas i Susanna Rodríguez oferirà dues funcions diàries de l'espectacle de titelles de fil *Solista*.

Presentació de llibre

El divendres 14 de març va tenir lloc a la Biblioteca de Moià la presentació del llibre *El meu encontre amb el Parkinson*, de Lou Hevly. Guiat per la Dra. Anna Olivera, l'acte va comptar amb una intervenció del farmacèutic i filòleg moianès Carles Riera, de la metgessa cardonina Emília Sánchez i de l'autor. Fou una presentació de gran altura.

Escacs

Ernest Juncosa i Padrós s'ha proclamat sotscampió de Catalunya d'escacs sub 20, l'últim grup d'edat de competició dedicat als més joves. El torneig, com en altres anys, s'ha dut a terme a Lloret de Mar, organitzat per la Federació Catalana d'Escacs.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Roc Padrisa Badia, fill de Sebastià i de Carla, dia 7 de març.

Valeria Pérez Parcerisa, filla de Juan José i d'Elisabet, dia 26 de març.

Defuncions

Miquel Ruiz Ruiz, de setanta-un anys, dia 10 de març.

Roser Ferrer Bosch, de setanta-sis anys, dia 13 de març.

Montserrat Esteve Prat, de setanta-nou anys, dia 18 de març.

Francisco Guardia Liébana, de noranta-tres anys, vidu de Flora Hueso, dia 25 de març.

Maria Lourdes Casacuberta Guzmán, de noranta anys, vídua de Jaume Estebanell, dia 16 d'abril.

Sant Antoni, 14
08180 MOIÀ

el casal
CaFè - Bar

Tel. 93 830 03 02

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41º 48' 53'' N LONGITUD 2º 5' 44'' ALTITUD 741 m

MARÇ 2025

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	12,0	5,7	8,9	0	7	3	NE	86,8	
De l'11 al 20	9,7	3,5	6,6	0	6	4	SE	54,4	
Del 21 al 31	13,5	4,6	9,0	3	2	6	SW	45,6	186,8

COMPARATIVA MARÇ 1925 - 2025

	Març 1925	Març 2025
Mitjana de les màximes	8,8	11,8
Mitjana de les mínimes	-0,6	4,6
Temperatura mitjana	4,1	8,2
Màxima absoluta	14,0	22,3
Mínima absoluta	-4,0	-0,2
Pluja mensual	39,5	186,8
Pluja màxima en un dia	12,5	38,2
Dies de pluja	7	23
Dies de neu	5	0

El temporal Glòria, del 20 al 23 de gener del 2020, ens va portar 127,4 litres d'aigua. Aquest mes, del dia 6 al 27 ha plogut cada dia. 22 dies seguits! En els darrers 50 anys els litres de pluja d'aquest mes han estat superats en cinc ocasions; en canvi, els dies de pluja són superiors aquest any.

Desembre 1996	204,8 litres	11 dies de pluja
Octubre 1994	229,2 litres	12 dies de pluja
Octubre 1984	207,8 litres	14 dies de pluja
Maig 1984	198,4 litres	20 dies de pluja
Novembre 1982	201,2 litres	9 dies de pluja

Les dades meteorològiques de Moià actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la web gestionada per la família de Carles Illa i Casanova, *MeteoMoia.cat*. També es pot seguir al Twitter (@MeteoMoia), al Facebook (Meteo.Moia) i a Instagram (@elmoianes).

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **29 de maig**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

DENTIBLANC

El dentifrici amb extracte de papaia, d'enèrgica acció emblanquidora.

DENTS NETES, BLANQUES I BRILLANTS

Demani consell farmacèutic.

GRAU
SERVEIS IMMOBILIARIS DES DEL 1943

Celebrem anys 80

Immobiliaris de confiança a Barcelona.

A grau oferim un acompanyament integral en serveis immobiliaris.

Patrimonis, Comunitat de Propietaris, Immobiliària (compra, venda i lloguer) i Especialitzats en Assegurances

(impagaments lloguer, arrendador i edificis).

GRAU Serveis Immobiliaris
Via Augusta, 64-66 entl.
08006, Barcelona
info@finquesgrau.com
932 377 838

20145160